

საქართველოს ეროვნული ბანკი

ინფლაციის მიმოხილვა

2006 წ. III კვარტალი

შინაარსი

1 შესავალი	5	ჩანართი 2 – რუსეთის ემბარგოს გავლენა საქართველოს ეკონომიკის ძირითად მაჩვენებლებზე	22
2 სამომხმარებლო ფასების ცვლილება	7	რუსეთის ემბარგოს გავლენა ინფლაციაზე	22
ფასების ცვლილება სასაქონლო ჯგუფების მიხედვით	8	რუსეთის ბლოკადის გავლენა საქართველოს მშპ-ზე	22
საბაზო ინფლაცია	9		
3 ინფლაციის ფაქტორები	11	3.4 წარმოების დანახარჯები	24
3.1 მონეტარული აგრეგატები	11	ნავთობის ფასი	24
ფართო ფული	12	გადასახადები	24
3.2 საპროცენტო განაკვეთების, სადეპოზიტო ვალდებულებებისა და ეკონომიკის დაკრედიტების დინამიკა	13	შრომის პროდუქტიულობა, ხელფასი	27
ჩანართი 1 – დეპოზიტების დაზღვევის შესახებ	15	უმუშევრობა	28
დეპოზიტების დაზღვევის მიზნები და მოსალოდნელი შედეგები	15	3.5 გამოშვება და მოთხოვნა	28
დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის დაფინანსების წყარო	16	გამოშვება	29
მონაწილეობა დეპოზიტების დაზღვევის სისტემაში – სავალდებულო, თუ ნებაყოფლობითი	16	სახელმწიფო მოხმარება	30
3.3 სავალუტო კურსი, დოლარიზაცია და საგადასახადო ბალანსი	17	ინვესტიციები	30
სავალუტო ბაზარი	17	უძრავი ქონების ფასები	30
რეალური გაცვლის კურსი	18	4 ინფლაციის პროგნოზი	32
საგადასახადო ბალანსი	18	ჩანართი 3 – კომერციული ბანკების მენეჯერების გამოკითხვის შედეგები	33

შესავალი

1

2006 წლის III კვარტალი გამოირჩეოდა ინფლაციის შეღარებით მაღალი ტემპით, თუმცა კვარტალის განმავლობაში შემცირებას განიცდიდა. პირველი ორი თვის მანძილზე ინფლაციის წლიური მაჩვენებლები 14,5 და 13,4 პროცენტის ტოლი იყო, ხოლო სექტემბერში უკვე 11,2 შეადგინა. შემცირდა საბაზო ინფლაციის მაჩვენებლები, რაც ფასების ბრძაში მოთხოვნის ფაქტორების შეღარებით მცირე წვლილზე მიუთითებდა.

საანგარიშო პერიოდში კვლავ გაგრძელდა საბანკო სექტორის დეპოზიტებისა (43 პროცენტი) და სესხების (69,2 პროცენტი) წლიური ბრძა, თუმცა ბრძის პარამეტრები წინა კვარტალთან შეღარებით ოდნავ შემცირდა (შესაბამისად 48,9 და 85,3 პროცენტი). გარკვეულწილად შემცირდა ფულის აგრეგატების ბრძის ტემპი – სარეზერვო ფულის წლიურმა ბრძამ მესამე კვარტალის შეღარებით 17,5 პროცენტი, ხოლო ფართო ფულის M2 და M3 აგრეგატების წლიურმა ბრძამ, შესაბამისად, 29,6 და 33,9 პროცენტით შეადგინა.

2006 წლის III კვარტალში კვლავინდებურად დაფიქსირდა აშშ დოლარის მიმართ ლარის გაცვლის კურსის გამყარების ტენდენცია, რაც ლარზე გამრდილი მოთხოვნისა და მსოფლიო ბაზარზე აშშ დოლარის გაცვლის კურსის დინამიკის შედეგი იყო.

რაც შეეხება ლარის რეალურ გაცვლის კურსს, საანგარიშო პერიოდში იგი უმნიშვნელოდ – 0,27 პროცენტით გაუფასურდა. ასევე უმნიშვნელოდ, თუმცა საპირისპირო მიმართულებით შეიცვალა ლარის ნომინალური ეფექტური გაცვლის კურსი, რომელიც 0,1 პროცენტით გამყარდა.

2006 წლის III კვარტალში საგადასახდელო ბალანსის დეფიციტზე ძირითადი ზეგავლენა რუსეთის მიერ გამოცხადებულმა ემბარგომ მოახდინა, რომლის შედეგად საქონლით სავაჭრო ბალანსი 93 პროცენტით გაუარესდა. ამასთან, წარმატებული იყო საკურორტო სეზონი, რამაც პოზიტიური ზეგავლენა იქონია საგადასახდელო ბალანსზე. მთლიანობაში ეს პარამეტრი წლიური 89 პროცენტით გაუარესდა.

ისევე, როგორც წინა კვარტალში, საანგარიშო პერიოდში საგადასახდელო შემოსავლების მაღალი ბრძა დაფიქსირდა. ამ პარამეტრმა 2005 წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შეღარებით 49,6 პროცენტით მოიმატა. გაიზარდა,

აგრეთვე, არასაგადასახდელო შემოსავლებისა და გრანტების წილი, თუმცა კაპიტალური შემოსავლების წილი სახელმწიფო ბიუჯეტში შემცირდა.

2006 წლის პირველ ნახევარში, 2005 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შეღარებით, მშპ-ის რეალურმა წლიურმა ბრძის ტემპმა 7,8 პროცენტი შეადგინა. კვარტალების მიხედვით, ეს მაჩვენებელი 8,4 და 7,4 პროცენტია, I და II კვარტალში შესაბამისად. II კვარტალში ეკონომიკური საქმიანობის ყველა სახეობაში ბრძის დაღებითი მაჩვენებელი დაფიქსირდა, გარდა სოფლის მეურნეობის დარგისა.

2006 წლის ბოლოსათვის სამომხმარებლო ფასების ინდექსის ბრძის საპროგნოზო მაჩვენებელი, საორიენტაციოდ, 8-8,34 პროცენტი ფარგლებში იქნება.

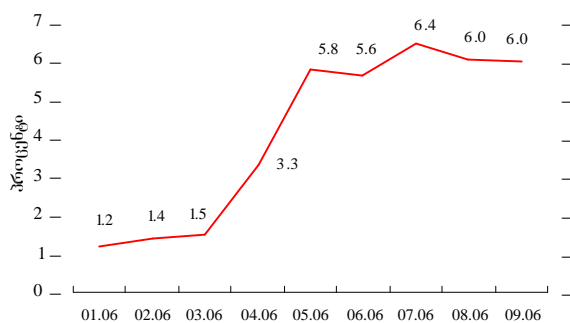
საქართველოს ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს სტატისტიკის დეპარტამენტის ინფორმაციით, 2005 წლის დეკემბრიდან 2006 წლის სექტემბრამდე სამომხმარებლო ფასების საერთო ღირებულება პროცენტით გაიზარდა.

სექტემბერში წლიური სფი ინფლაცია ივლისსა და აგვისტოში შესაბამისად დაფიქსირებული 14.5 და 13.4 პროცენტის შემდეგ 11.2 პროცენტით განისაზღვრა. წლის განმავლობაში ინფლაციის მაღალ მაჩვენებელს მნიშვნელოვნად განაპირობებდა უკანასკნელი ერთი წლის მანძილზე მოქმედი ეგზოგენური ფაქტორები: ნავთობისა და შაქრის მსოფლიო ფასები, ფრინველის გრიპი, გაზის (და, შესაბამისად, ელექტროენერჯის) რუსეთის მხრიდან გაძვირებული ფასი, მეტეოროლოგიური პირობები და ა. შ. ფასებზე ამ ფაქტორების უმეტესი ნაწილის უარყოფითი გავლენა სექტემბერშიც გრძელდებოდა.

წლის განმავლობაში ენერგომატარებლების ფასების ზრდა საქართველოს ეკონომიკისათვის ძლიერი ნეგატიური ფაქტორი იყო. უკანასკნელ თვეებში, განსაკუთრებით მაღალი ინფლაციის პერიოდში, ენერგომატარებლების ფასები ინფლაციას აძლიერებდა და იენისში მისმა ნამატმა 2.0 პროცენტულ პუნქტსაც კი გადააჭარბა. გარდა უშუალო ზემოქმედებისა, ენერგომატარებლების გაძვირება წარმოების ღირებულებასაც ზრდიდა, რაც სხვა პროდუქტების ფასების აწევასაც იწვევდა. პოზიტიური ფაქტორია ის გარემოება, რომ უკანასკნელ პერიოდში ნავთობპროდუქტებზე (და შაქარზე) მსოფლიო ფასები შემცირდა.

მიუხედავად იმისა, რომ ნეგატიური ეგზოგენური ფაქტორების ზემოქმედება არ მოხსნილა, ფულის მასისა და ფულის მულტიპლიკატორის შემცირებისა კენ მიმართულმა მონეტარულმა პოლიტიკამ ზემოთ აღნიშნულ პოზიტიურ ეგზოგენურ ფაქტორთან ერთად აგვისტო-სექტემბერში ფასების სტაბილურობა უზრუნველყო.

ბრაზილი 2.1
 ფასების დინამიკა 2006 წ.
 (დეკემბერი, 2005=100%)

ფასების ცვლილება სასაქონლო ჯგუფების მიხედვით

ფასების აწევა ყველაზე მეტად ხანმოკლე მოხმარების საქონელზე შეინიშნება. მათი ფასების მრდა უკანასკნელი ერთი წლის მანძილზე 13.8 პროცენტს შეადგენს, მაშინ, როცა საშუალო ხანგრძლივობის მოხმარების საქონელზე ფასების მაგება 1.9 პროცენტს შეადგენს, ხოლო ხანგრძლივი მოხმარების საქონელზე ფასები 2 პროცენტით შემცირდა კიდეც.

ცხრილი 2.1

ინფლაციის (სში) მაჩვენებლები ცალკეული კომპონენტების მიხედვით (პროცენტი), მათი წონა საომარბაო კალათაში (პროცენტი) და ზეპავლენა სში-ზე (პროცენტული პუნტი)

	წონა 2006 წ. საქონელი	წონა 2005 წ. საქონელი	სექტემბერი-2005 - ოქტომბერი-2006 / სექტემბერი-2004 - ოქტომბერი-2005		სექტემბერი-2006 / სექტემბერი-2005		სექტემბერი-2006 / დეკემბერი-2005	
			ისულაია	ზეპავლენა	ისულაია	ზეპავლენა	ისულაია	ზეპავლენა
სულ	100.0	100.0	8.6	8.6	11.2	11.2	6.0	6.0
სურსათი და უალკოჰოლი სასმელები	44.1	42.6	10.9	4.7	17.9	7.5	7.1	3.2
სურსათი	42.8	41.2	11.0	4.6	18.6	7.5	7.3	3.1
პური და პურბოლქები	9.8	11.4	0.9	0.1	0.6	0.1	0.8	0.1
ხორცი და ხორცის პროდუქტები	7.2	6.4	17.7	1.2	14.0	1.0	11.2	0.8
თევზი	1.0	0.9	12.1	0.1	3.1	0.0	-5.6	-0.1
რძე, ყველი და კვერები	6.3	5.6	18.3	0.9	32.1	1.7	6.0	0.4
ზეთი და ცხიმი	3.0	3.5	-0.7	0.0	0.1	0.0	2.1	0.1
ხილი, ყურბენი	4.0	2.4	21.3	0.7	40.7	1.3	17.0	0.6
ბოსტნეული, ბაღბეული, კარტოფილის და სხვა ბოლქვიანების ჩათილი	8.0	7.8	11.4	0.9	44.8	2.7	12.2	0.9
შაქარი, ჯემა, თაფლი, ვაყინები, შოკოლადი, საკონდიტრო ნაწარმი	3.3	3.1	21.5	0.6	21.8	0.7	11.5	0.4
კეების სხვა პროდუქტები	1.4	1.4	5.7	0.1	0.3	0.0	1.8	0.0
უალკოჰოლი სასმელები	7.8	6.2	15.4	1.3	1.2	0.1	-9.0	-0.8
ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო	4.4	5.0	4.7	0.2	4.7	0.2	1.6	0.1
განსაკმედი და ფესბაკმედი	9.8	8.8	14.6	1.2	26.4	2.3	22.4	1.9
საბეზრბედი სახლი, წყალი, ელექტროენერგია, აირი და სათბობის სხვა საბეები	2.8	3.2	0.9	0.0	-0.4	0.0	-0.8	0.0
ავეჯი, საოჯახო ნიბეები და მოწყობილობა, სახლის მოვლა-შეკეთება	6.9	7.3	3.5	0.2	15.6	1.0	14.9	0.9
ჯანბრბელობის ბაცვა	11.1	11.4	7.8	0.9	0.8	0.1	5.0	0.6
ტრანსპორტი	3.4	4.3	-6.3	-0.3	-4.1	-0.2	-0.3	0.0
კაბმბრბელობა	2.6	3.1	1.6	0.0	-1.0	0.0	-1.2	0.0
ბაცენება, გართობა და კულტურა	2.3	3.0	0.8	0.0	-1.4	0.0	-1.4	0.0
განათლება	2.9	2.9	6.1	0.2	4.6	0.1	4.8	0.1
სასტუმრობი, კაფეები და რესტორნები	1.9	2.3	1.4	0.0	0.7	0.0	0.9	0.0
სხვადასხვა საქონელი და მომსახურება								
ხანმოკლე მოხმარბის საქონელი	69.1	65.5	10.6	7.2	13.8	9.3	6.5	4.5
საშუალო ხანგრძლივობის მოხმარბის საქონელი	5.3	6.1	2.7	0.2	1.9	0.1	0.3	0.0
ხანგრძლივი მოხმარბის საქონელი	1.8	2.3	-1.0	0.0	-2.0	0.0	-2.4	0.0
მომსახურება	23.7	26.1	4.6	1.1	6.5	1.6	5.8	1.4

ინფორმაციის წყარო: საქონბელობის ეკონომბკური განბითარბის სამბინბსტროს სტატბსტიკის ლეპარტამენტბსა და საქონბელობის ერობნული ბანკის გბთბელები.

ცხრილი 2.2

ინფლაციის ზომის ყველაზე მაღალი ზეგავლენის მქონე პროდუქტები და ფასების აწევის მიზეზები 2006 წლის 9 თვის მონაცემებით

	გაძვირება	ზეგავლენა	ძირითადი მიზეზი
დამუშავების საწვავი „L-42“ და „L-62“	1.0955	0.07%	მსოფლიო ფასი
ერთობლივი ბინის გაქირავების საფასური	1.2477	0.07%	საერთაშორისო ტენდენცია
ერთობლივი ბინის გაქირავების ღირებულება	1.2467	0.09%	საერთაშორისო ტენდენცია
ქალაქის შიგნით მგზავრობა ავტობუსით, მავტობუსით და ტაქსით	1.0329	0.12%	საწვავის ფასი
ყველი იმერული	1.0453	0.13%	მეტეოროლოგიური
ქათმის ხორცი	1.2476	0.14%	ფრინველის გრძი
ლიბლი, ხმელი	1.2521	0.22%	მეტეოროლოგიური
ვაშლი	1.2302	0.23%	მეტეოროლოგიური
კვერცხი	1.1317	0.24%	ქათმის გრძი
გაბი, ბუნებრივი	1.3486	0.27%	რუსეთის ფასი
შაქარი	1.1736	0.34%	მსოფლიო ფასი
ბენზინი, „ნორმალ“ და „რეგულარი“	1.145	0.43%	მსოფლიო ფასი
კომბოსტო, ფოთლოვანი	2.5603	0.66%	მეტეოროლოგიური
კარტოფილი	1.6106	1.12%	მეტეოროლოგიური + იმპორტიანი
ელექტროენერჯის გადასახადი	1.5894	1.57%	დაკავშირებული სიჩქარეები
ჯამი		5.71%	რუსეთის გაზის ფასი

ცხრილში მოყვანილი პროდუქტების გაძვირების ზეგავლენა ინფლაციის საერთო მაჩვენებელზე ბათილდება ზოგერთ პროდუქტზე ფასების კლებით.

საბაზო ინფლაცია

სამომხმარებლო ფასების ინდექსით ინფლაციის შეფასებისას ცალკეული პროდუქტის ფასების დანარჩენი პროდუქტებისაგან თვისებრივად განსხვავებულმა დინამიკამ – განსაკუთრებით დიდი ოდენობით მაგებამ ან კლებამ – შესაძლოა დაამახინჯოს რეალური სურათი. სწორი მონეტარული პოლიტიკის განხორციელებისათვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შევადაროთ ფასების ზოგადი ტენდენცია და ცალკეული საქონლის ფასების დროებითი ფლუქტუაციები.

ინფლაციის ასეთ საზომს საბაზო წლიური ინფლაცია წარმოადგენს. 2006 წლის III კვარტალის მონაცემებით, საბაზო წლიური ინფლაცია შემცირების ტენდენციით ხასიათდება და ოპტიმიზმის საფუძველს იძლევა. ასევე სავარაუდოა, რომ ფასების კლებას სავაჭრო რეჟიმის გამარტივებამაც შეუწყოს ხელი. თუმცა, რუსეთთან ვაჭრობის შეწყვეტა მოკლევადიან პერიოდში საქართველოში ფასების საერთო დონისათვის ძლიერი ნეგატიური ფაქტორი იქნება.

ბრაზილი 2.2

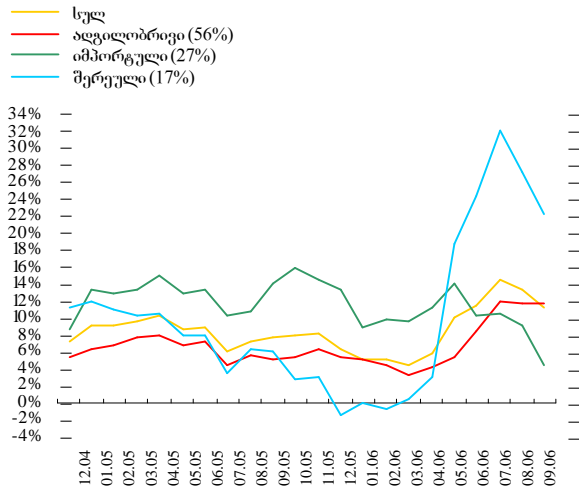
სამომხმარებლო ფასების ინდექსის ცვლილება ენერგომატარებლების ფასების გათვალისწინებით და მის ბარემში¹

¹ გათვლები გაკეთებულია სამომხმარებლო კალათის საწყისი პერიოდის წინების შესაბამისად გეომეტრიული საშუალოს გამოყენებით. ენერგომატარებლებში გათვალისწინებულია ელექტროენერჯის გადასახადი, თხევადი და ბუნებრივი გაზი, ნავთი, დამუშავების საწვავი, ბენზინი.

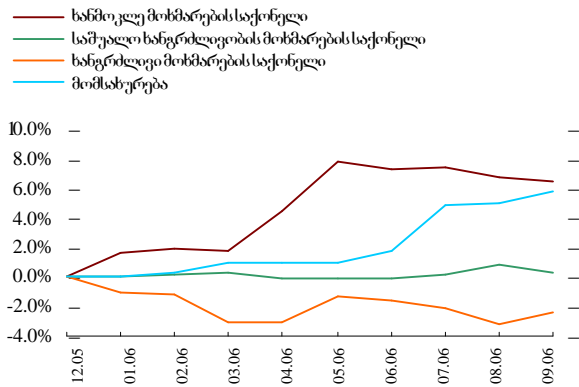
ბრაზიკი 2.3

წლიური სვი ინფლაცია სამომხმარებლო კალათის ადგილობრივი, იმპორტული და შერეული საკალონო წარმოების პროდუქტების მიხედვით

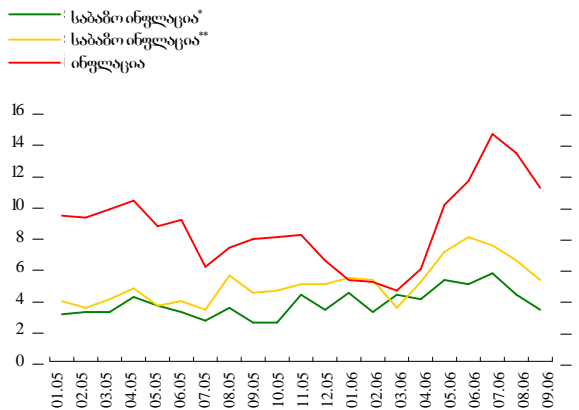
ბრაზიკი 2.4

წლიური სვი ინფლაცია სხვადასხვა ხანგრძლივობის მოხმარების საქონელსა და მომსახურებაზე

ბრაზიკი 2.5

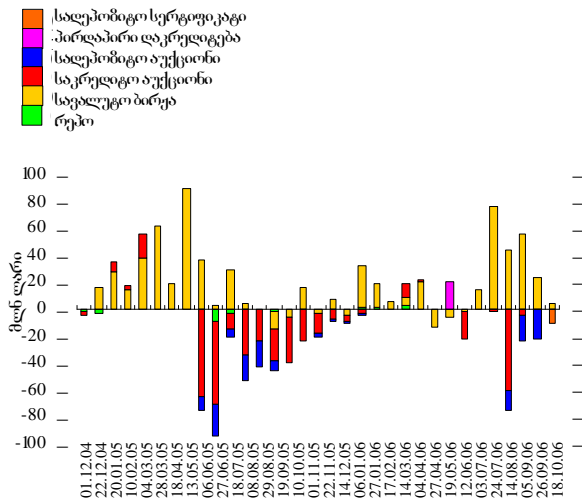
წლიური სვი და საბაზო ინფლაცია¹ (სამომხმარებლო კალათის 311 კომპონენტის მიხედვით)

¹ ერთი სტანდარტული გადახრის ფარგლებში მყოფი პროდუქტების (~85%) მიხედვით.
² ორი სტანდარტული გადახრის ფარგლებში მყოფი პროდუქტების (~93%) მიხედვით.

ბრაზიკი 3.1.1

ეროვნული ბანკის მიერ ლარის მიწოდება მონეტარული ინსტრუმენტებისა და სავალუტო ბირჟის მიხედვით

3.1. მონეტარული აგრეგატები

მიმდინარე წლის 9 თვეში სარეზერვო ფულის მაჩვენებელმა 95.5 მლნ ლარით (9.5 პროცენტი) მოიმატა და სექტემბრის ბოლოს 1096.9 მლნ ლარს გაუტოლდა.

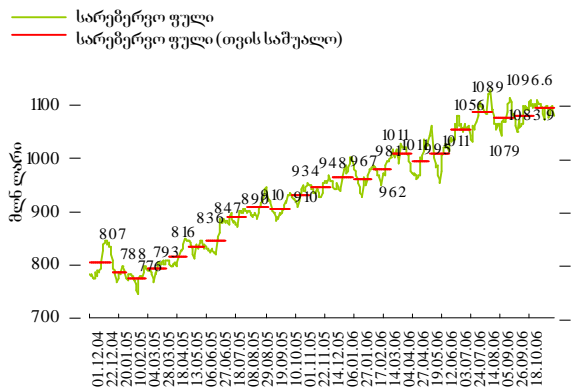
სექტემბერში ამოქმედდა ახალი ინსტრუმენტი – სალემონტო სერტიფიკატები. ამასთან, ლარის კურსის მკვეთრი რყევების ასაცილებლად 9 თვეში საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა სავალუტო ბირჟაზე იყიდა 110.5 მლნ აშშ დოლარი, რითაც განხორციელდა 197.2 მლნ ლარის ლიკვიდობის მიწოდება. სულ 9 თვეში საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა მონეტარული ინსტრუმენტებისა და სავალუტო ბირჟის მეშვეობით საბანკოს სისტემას 202.8 მლნ ლარი მიაწოდა.

სარეზერვო ფულზე ასევე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს მთავრობის დეპოზიტები, რომლებიც 9 თვეში 183 მლნ ლარით გაიზარდა და 370 მლნ ლარი შეადგინა.

რაც შეეხება საქართველოს ეროვნული ბანკის საერთაშორისო რეზერვების მოცულობას, 9 თვეში 144.4 მლნ აშშ დოლარით გაიზარდა და 618.5 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც ძირითადად გამოწვეული იყო შემდეგი თანხების ჩარიცხვით: პრივატიზაციის – 139 მლნ აშშ დოლარი (გროლეიბუსების პარკის გაყიდვიდან 7.1 მლნ აშშ დოლარი, აჭარის სასტუმროებიდან – 4 მლნ აშშ დოლარი, ლი კანის დასასვენებელი კომპლექსიდან – 10 მლნ აშშ დოლარი, „მზიურიდან“ – 16.2 მლნ აშშ დოლარი და „ელექტროკავშირიდან“ – 90 მლნ აშშ დოლარი და საპრივატიზაციო ბუც შენახვებით: ბათუმის პორტის – 3.5 მლნ აშშ დოლარი, ენერჯეტიკის ობიექტების – 8.2 მლნ აშშ დოლარი), ფიჭური კავშირგაბმულობის ქსელის ლიცენზირებით – 39.7 მლნ აშშ დოლარი, უკრაინის მთავრობის დახმარებით – 2.2 მლნ აშშ დოლარი, რუსეთის სამხედრო ბაზების კონვერტაციებით – 10.9 მლნ აშშ დოლარი, ასევე, ძირითადად, შემდეგი თანხების გადარიცხვით: საგარეო ვალების მომსახურებით (ძირითადი და საპროცენტო თანხები) – 89.2 მლნ აშშ დოლარი, სამთავრობო კონვერტაციებით – 151.5 მლნ აშშ დოლარი (მათ შორის, თავდაცვის სამინისტროს 111.8 მლნ აშშ დოლარი) და თბილისის ბანკთაშორის სავალუტო ბირჟაზე ინტერვენციებით – 110.5 მლნ აშშ დოლარი.

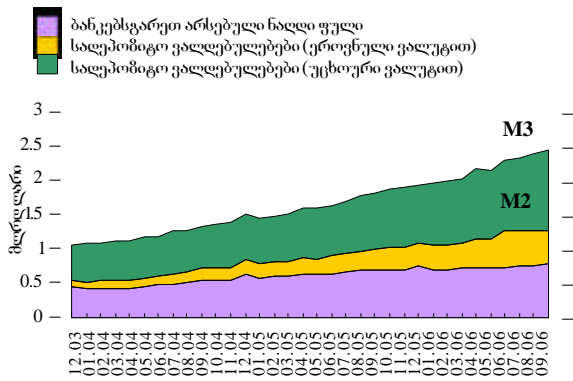
ბრაზიკი 3.1.2

სარეზერვო ფულის დინამიკა 2004-2006 წწ.

ბრაზიკი 3.1.3
ფართო ფული
2004-2006 წწ.

გემოაღნიშნული ფულადი ნაკადების ფონზე, სარეზერვო ფულის მაჩვენებელი წლის დასაწყისიდან 9 თვეში 95.5 მლნ ლარით გაიზარდა და 1096.9 მლნ ლარი შეადგინა. აქედან, მიმოქცევაში ნაღდი ფულის მოცულობა 78 პროცენტს შეადგენს, სავალდებულო რეზერვები – 18 პროცენტს, ხოლო ბანკების საკორესპონდენტო ანგარიშებზე ნაშთები – 4 პროცენტს.

სარეზერვო ფულის წლიურმა ზრდამ, სექტემბრის ბოლო მონაცემების მიხედვით, 17.5 პროცენტი შეადგინა, თვის საშუალო მაჩვენებლებით კი 19.4 პროცენტი.

ფართო ფული

მიმდინარე წლის ცხრა თვეში M3-ის მაჩვენებელი 509.8 მლნ ლარით გაიზარდა და 2421 მლნ ლარი შეადგინა. ზრდა გამოწვეულია M3-ის ფაქტობრივად

ცხრილი 3.1.1

სარეზერვო ფულის დინამიკა
2006 წ., თვის საშუალო მონაცემებით

	12.05	01.06	02.06	03.06	04.06	05.06	06.06	07.06	08.06	09.06
სარეზერვო ფული	965 679	962 173	980 628	1 010 662	994 916	1 009 900	1 055 670	1 088 791	1 078 869	1 084 228
ფული მიმოქცევაში	757 856	749 525	750 025	764 167	776 114	771 004	793 176	819 941	834 220	838 575
ბანკების დეპოზიტები	207 823	212 648	230 602	246 495	218 802	238 896	262 493	268 850	244 649	838 575
სავალდებულო რეზერვები	130 669	130 971	135 858	139 980	142 765	149 461	156 064	161 170	167 925	245 653
საკორესპონდენტო ანგარიშებზე ნაშთები ერთდღიანი დეპოზიტები	77 154	81 677	94 744	106 515	76 037	89 435	106 429	107 680	76 724	56 030

ცხრილი 3.1.2

სარეზერვო ფულის დინამიკა
2006 წ., თვის ბოლო მონაცემებით

	12.05	01.06	02.06	03.06	04.06	05.06	06.06	07.06	08.06	09.06
სარეზერვო ფული	1 001 451	981 862	1 003 217	978 908	1 035 131	1 013 794	1 044 679	1 092 892	1 083 669	1 096 913
ფული მიმოქცევაში	811 400	749 215	756 571	775 443	792 910	776 499	803 260	828 941	836 942	853 577
ბანკების დეპოზიტები	190 051	232 647	246 646	203 466	242 221	237 295	241 418	263 952	246 727	243 336
სავალდებულო რეზერვები	129 833	133 183	137 960	139 334	143 655	151 959	158 689	162 958	177 646	202 331
საკორესპონდენტო ანგარიშებზე ნაშთები ერთდღიანი დეპოზიტები	60 218	99 464	108 686	64 132	98 566	85 335	82 729	100 994	69 081	41 005

ცხრილი 3.1.3

ფულადი აბრეშაბების ყოველთვიური ცვლილება
2006 წ., თვის საშუალო მონაცემებით

	01.06	02.06	03.06	04.06	05.06	06.06	07.06	08.06	09.06
ფართო ფული /M3/	1 903 627	1 921 731	1 993 524	2 082 984	2 113 973	2 284 630	2 306 400	2 343 769	2 375 230
ფულადი მასა /M2/	1 026 072	1 039 195	1 073 505	1 117 572	1 118 633	1 235 061	1 248 464	1 258 831	1 257 269
ბანკებისგან არსებული ნაღდი ფული	683 949	683 061	690 421	710 012	691 760	717 759	737 754	751 951	757 246
ლარი მიმოქცევაში	749 405	751 361	766 587	785 728	765 605	797 349	823 040	836 074	842 073
დეპოზიტები ეროვნული ვალუტით	342 123	356 134	383 085	407 559	426 872	517 302	510 710	506 880	500 023
დეპოზიტები უცხოური ვალუტით	877 555	882 556	920 018	965 413	995 340	1 008 568	1 057 936	1 084 937	1 117 961

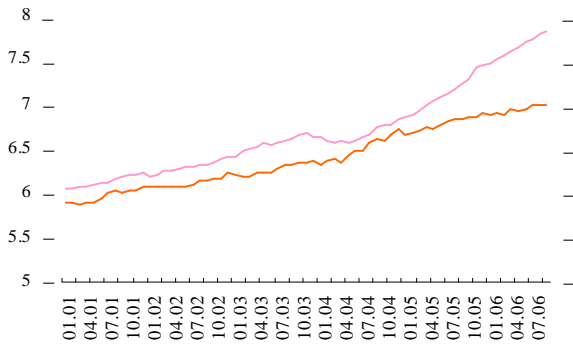
ცხრილი 3.1.4

ფულადი აბრეშაბების ყოველთვიური ცვლილება
2006 წ., თვის ბოლო მონაცემებით

	01.06	02.06	03.06	04.06	05.06	06.06	07.06	08.06	09.06
ფართო ფული /M3/	1 937 372	1 967 731	2 003 218	2 166 389	2 157 712	2 284 205	2 318 376	2 369 466	2 421 024
ფულადი მასა /M2/	1 050 325	1 052 238	1 087 516	1 142 254	1 146 637	1 251 806	1 247 437	1 252 135	1 273 391
ბანკებისგან არსებული ნაღდი ფული	682 176	688 986	709 102	714 856	706 063	729 106	744 932	751 449	773 243
ლარი მიმოქცევაში	749 215	756 571	775 443	792 910	776 499	803 260	828 941	836 942	853 577
დეპოზიტები ეროვნული ვალუტით	368 149	363 252	378 414	427 398	440 574	522 700	502 505	500 686	500 148
დეპოზიტები უცხოური ვალუტით	887 047	915 494	915 701	1 024 135	1 011 074	1 032 399	1 070 939	1 117 331	1 147 633

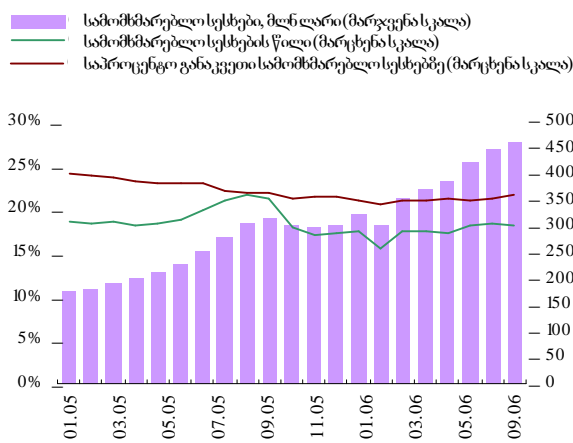
ბრაზიკი 3.2.1

საბანკო სისტემის მიერ მონეტარული პოლიტიტიკის დასაქმებისა და სარეზერვო ფუნდის ღირებულება (ლოგარითული შკალა)

ბრაზიკი 3.2.2

სამომხმარებლო სესხების ღირებულება

ცხრილი 3.2.1

საქართველოს კონტრფაქტის განაწილება მონეტარული პოლიტიტიკის სექტორებში

	სესხი მლნ ლარი	წილი	ზრდის ტემპი	ვალდებულებული სესხის და პროცენტის წილი	საპროცენტო განაკვეთი	საპროცენტო ერთი წლის წინ
საფლანგო მუდგობა	15	1%	7%	4%	16%	20%
მრეწველობა	342	19%	61%	6%	14%	15%
მშენებლობა	183	10%	85%	2%	17%	16%
ვაჭრობა	841	48%	82%	2%	19%	16%
სასაქონლო, რესტორნები	32	2%	62%	2%	34%	17%
გრძელვადიანი კაპიტალიზაციის სექტორები	33	2%	-23%	1%	16%	13%
ფინანსური სექტორები	38	2%	-20%	1%	8%	7%
უძრავი ქონება, კომერცია	12	1%	-1%	3%	18%	16%
სხვა მომსახურება	261	15%	501%	2%	13%	12%

ყველა კომპონენტის მაგნიტით. ლეპომიტიტიკის ეროვნული ვალუტით წლის დასაწყისიდან 166.5 მლნ ლარით გაიზარდა და 9 თვის ბოლოს 500.1 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო ლეპომიტიტიკის უცხოური ვალუტით – 306.3 მლნ ლარით და სექტემბრის ბოლოს 1147.6 მლნ ლარი შეადგინა. რაც შეეხება ბანკებისგან არსებულ ნაღდ ფულს, წლის დასაწყისიდან მისი მოცულობა 5 პროცენტით (37.0 მლნ ლარი) გაიზარდა და 773.2 მლნ ლარი შეადგინა. M2, ეროვნული ვალუტით ლეპომიტიტიკის ზრდის ფონზე, წლის დასაწყისიდან 19 პროცენტით (203.5 მლნ ლარი) გაიზარდა და 1273.4 მლნ ლარი შეადგინა.

მონეტარული აგრეგატების ზრდის პარალელურად გაიზარდა მათი მულტიპლიკატორებიც: M3-ის მულტიპლიკატორი – 1.91-დან 2.21-მდე (15.6 პროცენტი), ხოლო M2-ის მულტიპლიკატორი – 1.07-დან 1.16-მდე (8.6 პროცენტი).

ფართო ფუნდის მაჩვენებლის წლიური ზრდის ძირითადი გამოწვევა მიზეზია სესხების მკვეთრი ზრდა, რაც საბანკო სექტორის სწრაფი განვითარების ერთ-ერთი მახასიათებელია. ამავდროულად, მკვეთრად – 14.0 პროცენტით არის გაზრდილი ფუნდის მულტიპლიკატორი, რაც ფართო ფუნდის 33.9-პროცენტთან ზრდას გვაძლევს.

საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა ფუნდის აგრეგატების, მულტიპლიკატორებისა და ფუნდის მასის ზრდის ტემპის შესწავლას გააძლიერა მიიღო სავალდებულო რეზერვების ნორმების ცვლილების თაობაზე. კერძოდ, ეროვნული ვალუტით საშუალო მოზიდული სახსრების მინიმალური სავალდებულო რეზერვების ნორმა 20 აგვისტოდან 2 პროცენტამდე, ხოლო 10 სექტემბრიდან 4 პროცენტამდე გაიზარდა.

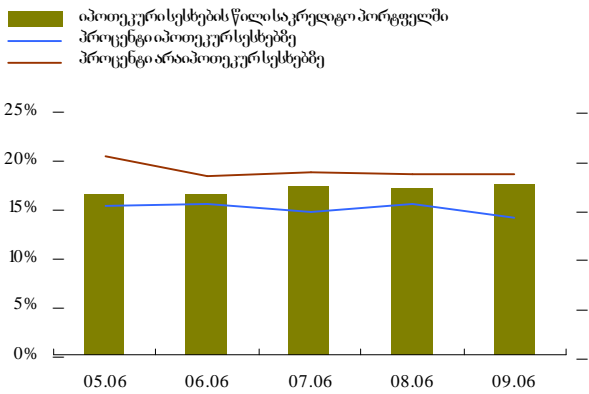
3.2. საპროცენტო განაკვეთების, სადეპოზიტო ვალდებულებებისა და ეკონომიკის დაკრედიტების დინამიკა

2006 წლის III კვარტალში საბანკო სექტორის სწრაფი ზრდა კვლავ გაგრძელდა. სექტემბრის ბოლოსათვის საბანკო სექტორის აქტივების ზრდის ტემპმა წლიური 69.2 პროცენტი შეადგინა და აბსოლუტური მაჩვენებლებით 2 417 მლნ ლარს მიაღწია. საბანკო სექტორის რეალურმა წლიურმა ზრდამ, ინფლაციის გათვალისწინებით, 52.1 პროცენტი შეადგინა, რაც ეკონომიკაში ფინანსური სექტორის როლის მნიშვნელოვან ზრდაზე მეტყველებს.

ეკონომიკურ აგენტებზე გაცემული სესხები, 2006 წლის III კვარტალის მონაცემებით, წლიური 80.1 პროცენტით

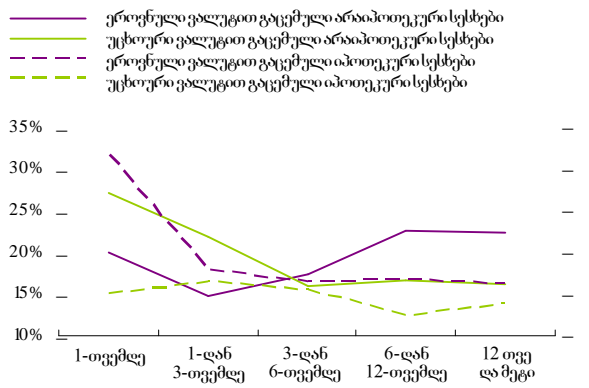
ბრაზიკი 3.2.3

იაოთიკური სესხების აონამიკა

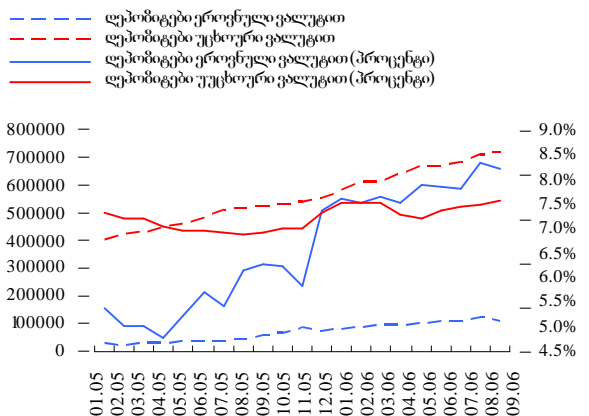
ბრაზიკი 3.2.4

იაოთიკური და არაიაოთიკური სესხების შემოსავლიანობა ვადაინობის მიხედვით 2006 წლის სექტემბერში გაცემულ სესხებზე

ბრაზიკი 3.2.5

ვადაინი დეპოზიტების მოცულობა (მარცხენა სკალა, მლნ ლარი) და საპროცენტო განაკვეთი (მარჯვენა სკალა) 2005-2006 წწ.

და კვარტალური 13.4 პროცენტით გაიზარდა. გრაფიკზე ასახულია, რომ 2004 წლის ბოლომდე ეკონომიკის დაკრედილებისა და საქართველოში მონეტარული პოლიტიკის ძირითადი მაჩვენებლის, სარეზერვო ფულის ბრდის გემპები, დაახლოებით, ერთნაირი იყო. 2004 წლის ბოლოდან კი ეკონომიკის დაკრედილება გაცილებით სწრაფი გემპით იზრდებოდა, რაც მხოლოდ უცხოური ვალუტით გაცემული სესხების ხარჯზე არ მომხდარა. ეკონომიკისათვის ღირებულად გაცემული სესხების მოცულობა 2005 წელს უცხოური ვალუტით გაცემული სესხების მოცულობას გაცილებით აღემატებოდა, 2006 წელს ბრდის გემპმა მოიკლო, თუმცა უცხოური ვალუტით გაცემული სესხების ბრდის გემპს არ ჩამორჩენია. ღირებულად აღნიშნული სესხების სარეზერვო ფულის მასაზე სწრაფი ზრდა ეკონომიკური აქტივობის ბრდის მაჩვენებელია. ამასთანავე, საბანკო სისტემა უფრო ეფექტურად იყენებს ფინანსურ რესურსებს.

სამომხმარებლო სესხების მოცულობა 2006 წლის სექტემბრის ბოლოსათვის, წლიური გაზრდით, 50.6 პროცენტით გაიზარდა. აღნიშნულის მიუხედავად, სამომხმარებლო სესხების წილი ეკონომიკაზე გაცემულ სესხებში ერთი წლის მანძილზე 21.5 პროცენტთან 18.1 პროცენტამდე დაეცა. მასთანადავ, სამომხმარებლო სესხები არ წარმოადგენდა საბანკო სექტორის საკრედიტო პორტფელის გაფართოების მთავარ წყაროს. უკანასკნელი ერთი წლის განმავლობაში სამომხმარებლო სესხების საშუალო საპროცენტო განაკვეთი მნიშვნელოვნად არ შეცვლილა. 2006 წლის III კვარტალის ბოლოს დაფიქსირებულმა საპროცენტო განაკვეთმა 21.6 პროცენტი შეადგინა, რაც წინა წლის მაჩვენებელს მხოლოდ 0.3 პროცენტული პუნქტით ჩამორჩება.

ეკონომიკის სექტორების მიხედვით არასამომხმარებლო სესხების განაწილება გვიჩვენებს, რომ გაცემული სესხების 48 პროცენტი კონცენტრირებულია ვაჭრობის სფეროში. აღნიშნულ სექტორზე გაცემული სესხები მაღალი გემპით, წლიური 82 პროცენტით გაიზარდა. სწორედ ვაჭრობის სექტორზე გაცემული სესხები შეიძლება ჩაითვალოს ბანკების საკრედიტო პორტფელის ბრდის მთავარ წყაროდ. აგრეთვე აღსანიშნავია, რომ ვაჭრობის სფეროში საპროცენტო განაკვეთებმა 16 პროცენტთან 19 პროცენტამდე მოიმატა, ანუ ამ სექტორზე გაცემული სესხების ბრდის სწრაფი გემპი მასზე მოთხოვნის ფაქტორით არის გამოწვეული. შედარებით ნაკლები, მაგრამ ასევე მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია საკრედიტო პორტფელის ბრდამდე მშენებლობის (85 პროცენტი წლიური ზრდა) და მრეწველობის სექტორებმა (61 პროცენტი წლიური ზრდა). რადგან დაკრედილება ეკონომიკური აქტივობის პროციკლურია, უნდა ვივარაუდოთ, რომ აღნიშნულ სექტორებში ეკონომიკური აქტივობის მნიშვნელოვან ზრდას აქვს ადგილი.

ბანკების სასესხო პორტფელში იპოთეკური სესხების წილი გაიზარდა. ამასთანავე, იპოთეკურ სესხებზე შედარებით დაბალი იყო საპროცენტო განაკვეთები. 2006 წლის სექტემბერში გაცემულ იპოთეკურ სესხებზე სარგებელი, საშუალოდ, დაფიქსირებული იყო 14.0 პროცენტი, მაშინ, როდესაც არაიპოთეკურ სესხებზე სარგებელი 18.5 პროცენტს შეადგენდა.

მიმდინარე წლის III კვარტალში ბანკების სადეპოზიტო ვალდებულებებმა წლიური 44.3 პროცენტით მოიმატა და 1.61 მლრდ ლარი შეადგინა. ვადაინმა დეპოზიტებმა ამავე პერიოდის განმავლობაში წლიური 43 პროცენტით მოიმატა და 831 მლნ ლარი შეადგინა. განსაკუთრებით სწრაფად იზრდება ლარით დენომინირებული დეპოზიტები, სადაც წლიური ზრდა 92.1 პროცენტი იყო.

ჩანართი 1. დეპოზიტების დაზღვევის შესახებ

კარგად განვითარებული საბანკო სისტემა ქვეყნის ეკონომიკის ზრდის ერთ-ერთი განმსაზღვრელი ფაქტორია. საბანკო სისტემის უმნიშვნელოვანეს კომპონენტს წარმოადგენს დეპოზიტების დაზღვევის სისტემა, რომელიც უზრუნველყოფს საბანკო სისტემის სტაბილურობასა და განვითარებას.

საქართველო ერთადერთი ქვეყანაა ევროპაში, რომელსაც ჯერ არა აქვს მიღებული კანონი დეპოზიტების დაზღვევის შესახებ.

ევროლირექტივა 94/19/EC მოითხოვს, რომ წევრ ქვეყნებს ჰქონდეთ სავალდებულო დეპოზიტების დაზღვევის სისტემა და დეტალურად აღწერს მის სპეციფიკას. ღირექტივის მე-3 მუხლის თანახმად, ყველა წევრმა უნდა შემოიღოს და ოფიციალურად აღიაროს ქვეყნის ტერიტორიაზე სავალდებულო დეპოზიტების დაზღვევის, მინიმუმ, ერთი სისტემა. სპეციალურ კომისიას ევალება ევროპის წევრი ქვეყნების დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის მონიტორინგის განხორციელება და წევრი ქვეყნების კანონმდებლობის ზემოხსენებულ ღირექტივასთან ჰარმონიზაცია.

დეპოზიტების დაზღვევის მიზნები და მოსალოდნელი შედეგები

დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის არსებობა ხელს უწყობს შემდეგი მიზნების მიღწევას:

- მცირე დეპოზიტორების დაცვა

დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის არსებობით განსაკუთრებით მცირე დეპოზიტები იქნება დაცული.

ცხრილი 2.1
დეპოზიტების დაზღვევის სისტემის სისტემა ევროპისა და დსთ-ის ქვეყნებში

ქვეყანა	მიღებული აქვს კანონმდებლობა დეპოზიტების დაზღვევის შესახებ	სავალდებულო დეპოზიტების დაზღვევის სისტემა
	დიახ	დიახ
აესტრია	დიახ	აქვს
აშრაბაიჯანი	დიახ	აქვს
ალბანეთი	დიახ	აქვს
ბელგია	დიახ	აქვს
ბულგარეთი	დიახ	აქვს
ბოსნია	დიახ	აქვს
ბულგარეთი	დიახ	აქვს
გერმანია	დიახ	აქვს
დანია	დიახ	აქვს
ესპანეთი	დიახ	აქვს
ესტონეთი	დიახ	აქვს
თურქეთი	დიახ	აქვს
ოსტანდია	დიახ	აქვს
ირლანდია	დიახ	აქვს
იტალია	დიახ	აქვს
კუპრისი	დიახ	აქვს
ლატვია	დიახ	აქვს
ლიტვა	დიახ	აქვს
ლუქსემბურგი	დიახ	აქვს
მაკედონია	დიახ	აქვს
მოდლივა	დიახ	აქვს
ნორვეგია	დიახ	აქვს
პოლონეთი	დიახ	აქვს
პორტუგალია	დიახ	აქვს
რუმინეთი	დიახ	აქვს
რუსეთი	დიახ	აქვს
საბერძნეთი	დიახ	აქვს
საფრანგეთი	დიახ	აქვს
საქართველო	არა	არა აქვს
სლოვენეთი	დიახ	აქვს
სლოვაკეთი	დიახ	აქვს
სერბია	დიახ	აქვს
უკრაინა	დიახ	აქვს
უნგრეთი	დიახ	აქვს
ფინეთი	დიახ	აქვს
ყაზახეთი	დიახ	აქვს
შვედეთი	დიახ	აქვს
შვეიცარია	დიახ	არა
ჩეხეთი	დიახ	აქვს
ხორვატია	დიახ	აქვს
პოლანდია	დიახ	აქვს

ფიზიკური პირების ლეპომიტორების, დაახლოებით, 97 პროცენტის ანგარიშები არ აღემატება 3.600 ლარს. ასე რომ, ბანკის გაკოტრების შემთხვევაში მცირე ლეპომიტორების უდიდესი ნაწილი თითქმის 100 პროცენტით დაცული იქნება. ლეპომიტორების დაზღვევის სისტემის არსებობისას, ბანკის გაკოტრების შემთხვევაში, ლეპომიტორებს მომენტალურად აუნაზღაურდებათ მათი დანაზღვრები დაზღვეული ლეპომიტორების მოცულობის ფარგლებში.

- გაზრდილი საზოგადოებრივი ნდობა საბანკო სექტორისადმი

ლეპომიტორების დაზღვევის სისტემა ამაღლებს საზოგადოების ნდობას საფინანსო სექტორის მიმართ და ამცირებს სისტემური რისკების განვითარების ალბათობას. დანაზღვრების გაზრდით ბანკებს ექნებათ უფრო დიდი ლაკრედიტების რესურსი, რითაც ხელი შეეწყობა ეკონომიკურ ზრდასა და განვითარებას. ლეპომიტორების სისტემის შემოღება საქართველოში ხელს შეუწყობს ლეპომიტორების ოლენობის გაზრდას და ასევე მათ ლივერსიფიკაციას.

ლეპომიტორების დაზღვევის სისტემის დაფინანსების წყარო

ლეპომიტორების სისტემის დაფინანსების რეგულარულ წყაროს წარმოადგენს ბანკების შენაგანები. ხშირ შემთხვევაში ფონდის ფორმირებაში აქტიურად

მონაწილეობს მთავრობა, რადგანაც ფონდის შექმნა მხოლოდ ბანკებისათვის მეგისმეგად ძნელია, რადგან დიდ თანხებთან არის დაკავშირებული. სახელმწიფო აფინანსებს (სესხის თუ კაპიტალის სახით) ლეპომიტორების დაზღვევის სააგენტოებს, ამით მთავრობა, ერთი მხრივ, ბანკებისათვის მომავალი შენაგანების ოლენობას ხელმისაწვდომს ხდის და, მეორე მხრივ, თავისი წვლილი შეაქვს ქვეყნის ფინანსურ სტაბილურობაში.

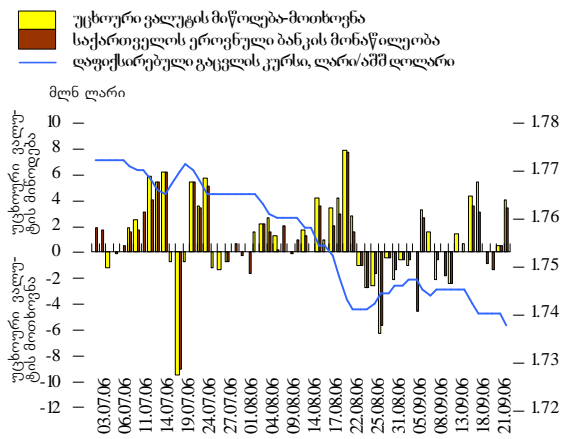
მონაწილეობა ლეპომიტორების დაზღვევის სისტემაში – სავალდებულო თუ ნებაყოფლობითი

დღეს მსოფლიოში გავრცელებულია ორივე ვარიანტი – როგორც ნებაყოფლობით პრინციპზე დაფუძნებული, ისე სავალდებულო სისტემები. თუმცა, საუკეთესო პრაქტიკად ითვლება სავალდებულო წევრობაზე დაფუძნებული სისტემა, ვინაიდან ნებაყოფლობითი მონაწილეობის შემთხვევაში მხოლოდ სუსტი ბანკები გაწევრიანდებიან მასში და სისტემა არ იქნება ფინანსურად გამართული (აუცილებელია ყველა ბანკის მონაწილეობა, რომ სისტემაში ჩართ ვის ხარჯები თანაბრად იყოს განაწილებული და სქემამ შეინარჩუნოს ფინანსური სიჯანსაღე). ევროკავშირის ღირებულება სწორედ აქედან გამომდინარე მოითხოვს ლეპომიტორების სავალდებულო სისტემების არსებობას წევრ ქვეყნებში. ამასთან, ევროპის ზოგიერთ ქვეყანაში სავალდებულო სქემებთან ერთად მოქმედებს ასევე კერძო, ნებაყოფლობითი სქემები (მაგ., გერმანიაში).

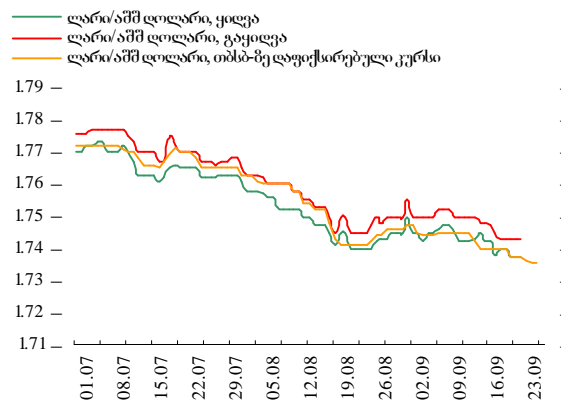
ბრაზიკი 3.3.1

თბილისის ბანკთაშორის სავალუტო პირმაზე უცხოური ვალუტის მიწოდება-მოთხოვნა უროს სხვაობა და საქართველოს ეროვნული ბანკის მონაწილეობა 2006 წ., III კვარტალი

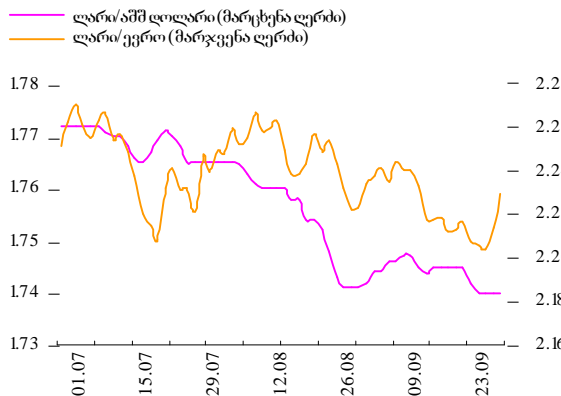
ბრაზიკი 3.3.2

ლარის ბანკნოტური კურსის დინამიკა 2006 წ., III კვარტალი

ბრაზიკი 3.3.3

ლარის ბანკნოტური კურსის დინამიკა ევროსა და აშშ დოლარის მიმართ 2006 წ., III კვარტალი

3.3. სავალუტო კურსი, დოლარიზაცია და საგადასმდელო ბალანსი

სავალუტო ბაზარი

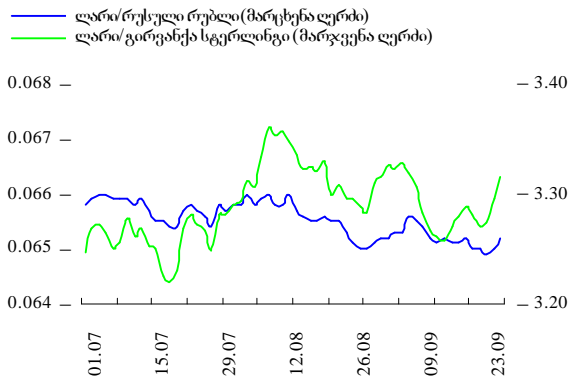
2006 წლის II კვარტალის განმავლობაში ლარის კურსი აშშ დოლარის მიმართ გამყარების აშკარა ტენდენციით ხასიათდებოდა. თუ კვარტალის დასაწყისში ლარის კურსი 1.827-ის გოლი იყო, 30 ივნისს 1.772-მდე ჩამოვიდა, რაც 3-პროცენტზე მეტად შემცირდა. ამასთან, 2005 წლის II კვარტალთან შედარებით ლარის კურსის გამყარება აღინიშნა, როგორც პერიოდის ბოლო (2.18 პროცენტი), ისე პერიოდის საშუალო (1.18 პროცენტი) მონაცემებით.

საანგარიშო პერიოდის მანძილზე, 2006 წლის I კვარტალთან შედარებით, კიდევ უფრო მაღალი იყო აქტიუბა თბილისის ბანკთაშორის სავალუტო ბირჟაზე. გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან მიმართებით, კომერციული ბანკების მხრიდან მნიშვნელოვნად გაიზარდა უცხოური ვალუტის როგორც მოთხოვნა, ისე მიწოდება – თუ 2005 წლის III კვარტალში ეს ორი პარამეტრი, შესაბამისად, 80.96 და 110.8 მლნ აშშ დოლარი იყო, 2006 წლის III კვარტალში ეს მაჩვენებლები 89.2-სა და 148 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდა, რაც, შესაბამისად, 10.2 და 33.5 პროცენტით მრდას წარმოადგენს. ასევე გაიზარდა საქართველოს ეროვნული ბანკის ინტერვენციები სავალუტო ბაზარზე. თუ 2005 წლის III კვარტალში საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ ვალუტის შესყიდვის მოცულობა 45.7 მლნ აშშ დოლარი იყო, 2006 წლის აპრილ-მაისში საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა 89.9 მლნ აშშ დოლარი შეიძინა. საქართველოს ეროვნული ბანკის მიერ ვალუტის გაყიდვის მაჩვენებლები 2005 და 2006 წლების III კვარტალში, შესაბამისად, 21 და 42.3 მლნ აშშ დოლარს შეადგენდა. საქართველოს ეროვნული ბანკის ინტერვენციები მიმართული იყო ლარის კურსის დინამიკაში არასასურველი, მკვეთრი ნახტომების წინააღმდეგ, რაც, საბოლოოდ, ეროვნული ვალუტის მოკლევადიანი მერყეობების შემცირებაში აისახა.

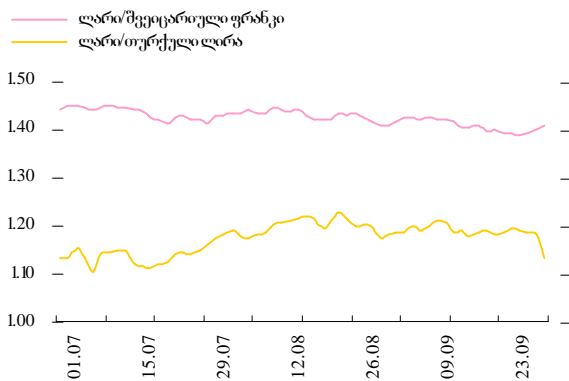
თბილისის ბანკთაშორის სავალუტო ბირჟაზე ლარის გაცვლის კურსის დაფიქსირებული დინამიკის ანალოგიური იყო ბანკნოტურ სეგმენტზე ლარის კურსის ქვევაც, რაც იმაზე მიუთითებს, რომ ქვეყნის მასშტაბით ლარის კურსის დინამიკას ერთი და იგივე მამოძრავებელი ძალა განსაზღვრავდა.

ევროს მიმართ ლარის კურსი კვარტალის განმავლობაში 2.44 პროცენტით გამყარდა (2.252 კვარტალის დასაწყისში და 2.197 კვარტალის ბოლოს). როგორც გრაფიკებზე ჩანს, ლარის კურსის დინამიკა სხვა ვალუტების მიმართ, თურქული ლირას გარდა, ანალოგიური იყო. ამ უკანასკნელისათვის გაგრძელდა

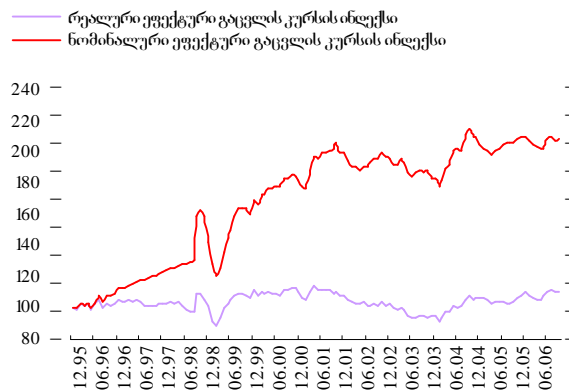
ბრაზიკი 3.3.4
 ლარის გაცვლის კურსის დინამიკა რუსული რუბლისა და დიდი ბრიტანეთის პირენა სტერლინგის მიმართ
 2006 წ., III კვარტალი

ბრაზიკი 3.3.5
 ლარის გაცვლის კურსის დინამიკა შვეიცარიული ფრანკისა და თურქული ლირას მიმართ
 2006 წლის III კვარტალი

ბრაზიკი 3.3.6
 რეალური და ნომინალური ეფექტური გაცვლის კურსის ინდექსი
 ლექსები, 1995=100

წინა კვარტალში დაფიქსირებული გენდენცია და თურქული ლირა ლარის მიმართ 2.5 პროცენტით გამყარდა (2006 წლის III კვარტალში კურსის გამყარება 18.75 პროცენტის ტოლი იყო).

რეალური გაცვლის კურსი

2006 წლის III კვარტალში რეალური ეფექტური გაცვლის კურსი II კვარტალთან შედარებით მცირედ – 0.27 პროცენტით გაუფასურდა. ამასთან, გასული წლის ბოლოსთან შედარებით 0.54 პროცენტით გამყარდა. რაც შეეხება ნომინალურ ეფექტურ გაცვლის კურსს, ეს პარამეტრი კვარტალის განმავლობაში კიდევ უფრო უმნიშვნელოდ – 0.1 პროცენტით გამყარდა. თუმცა, ისიც აღსანიშნავია, რომ როგორც ნომინალური, ისე რეალური ეფექტური გაცვლის კურსი 2005 წლის II კვარტალის მაჩვენებლებთან შედარებით გამყარდა – შესაბამისად, 5.96 და 1.5 პროცენტით.

ანალოგიური დინამიკით ხასიათდებოდა ლარის რეალური გაცვლის კურსი ცალკეული ვალუტების მიმართაც, თუ არ ჩავთვლით თურქულ ლირას. მის მიმართ ლარის რეალური კურსი კვარტალის დასაწყისში მკვეთრი გაუფასურებით (ორ თვეში 6.5 პროცენტით), ხოლო შემდეგ მცირეოდენი გამყარებით (0.2 პროცენტით) ხასიათდებოდა.

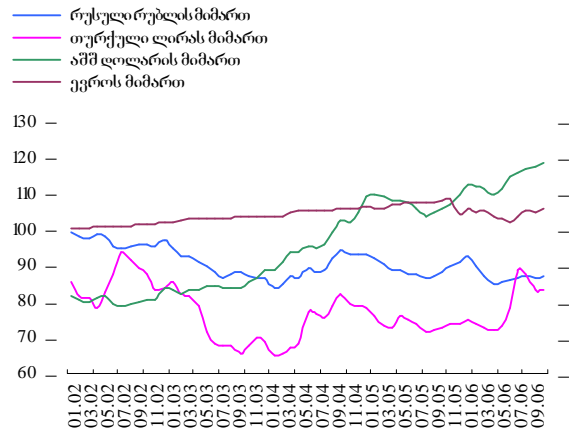
საგადასახდელო ბალანსი

2006 წლის III კვარტალში, წინასწარი მონაცემებით, საგადასახდელო ბალანსის დეფიციტის სიდიდემეტირითადად ორმა, ერთმანეთის საპირისპირო ფაქტორმა მოახდინა გავლენა. პირველი – უარყოფითი ფაქტორი, იყო რუსეთის მხრიდან დაწესებული ემბარგო ქართულ პროდუქციამზე, რის გამოც საქონლით საგარეო საგაჭრო ბალანსი 93 პროცენტით გაუარესდა და მღრღ აშშ დოლარს გადააჭარბა. მეორე – პოზიტიური ფაქტორი, წარმატებული საკურორტო სეზონი იყო. საქართველოს სამღერის დაცვის დეპარტამენტის მონაცემებით, მიმდინარე წლის III კვარტალში საქართველოში შემოვიდა 16 ათასი ტურისტით მეტი, ვიდრე წლის პირველ ნახევარში. შედეგად, III კვარტალში საგადასახდელო ბალანსის დეფიციტი 94 პროცენტით გაუარესდა და 210 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. 2006 წლის 9 თვის შედეგებით, მიმდინარე ანგარიშის უარყოფითმა სალდომ 532 ათასი აშშ დოლარი შეადგინა და 89 პროცენტით აღემატება 2005 წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს.

მიმდინარე წლის განვლილ 9 თვეში საქართველოს ექსპორტმა 1398.7 ათასი აშშ დოლარი შეადგინა და

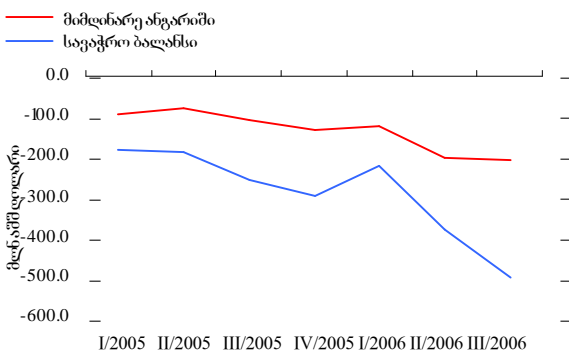
ბრაზიკი 3.3.7

ლარის რეალური ბაზისის კურსის ინდექსი
სსკვასსვა ვალუტების მიმართ
ლექსები, 1995=100

ბრაზიკი 3.3.8

მიმდინარე ანბარში მდებარე ანბარის ფიციციტის ინდექსი

ცხრილი 3.3.1

საქართველოს საბაზრო საკაპო ბალანსის ინდექსი
2006 წლის 9 თვეში

	სულ	I კვ.	II კვ.	III კვ.
საგარეო საფარო ბალანსი	-1103.7	-221.2	-382.9	-499.6
ექსპორტი	1398.7	442	473	483.6
იმპორტი	-2502.4	-663.3	-855.9	-983.3
იმპორტის ექსპორტით დაფარვის კოეფიციენტი	55.9	66.6	55.3	49.2

31 პროცენტით მეტია 2005 წლის ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელზე. რუსეთის მხრიდან საქართველოსათვის სავაჭრო აკრძალვების უარყოფითი შედეგები მნიშვნელოვნად შეაუსუსტა მოგიერთი ისეთი სახის პროდუქციის ექსპორტის მოცულობის სერიოზულმა ზრდამ, რომელთა ხვედრითი წილი მნიშვნელოვანია საქართველოს ექსპორტში, მაგალითად, ეთილის სპირტი (ექსპორტის მოცულობა 2006 წლის 9 თვეში 2005 წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით გაიზარდა 9 პროცენტით), ფეროშენადნობები (20 პროცენტი), ოქრო (39 პროცენტი), ამოგოვანი სასუქები (48 პროცენტი), საფრენი აპარატები (55 პროცენტი), სპილენძის მადნები და კონცენტრატები (76 პროცენტი). მარტო ამ ექვსი სახეობის პროდუქციაზე მთელი ექსპორტის 40 პროცენტამდე მოდის. დანარჩენი პროდუქციის (რომლებიც არ შედის უმსხვილეს საექსპორტო ათეულში) ექსპორტი, დაახლოებით, 27 პროცენტით გაიზარდა.

ღვინის ექსპორტის მოცულობა, რომლის 75 პროცენტი, გრადიციულად, რუსეთზე მოდიოდა (2005 წლის 9 თვეში – 79 პროცენტი), 40 პროცენტით, ანუ 22 მლნ აშშ დოლარით შემცირდა. თუმცა, აღნიშნული საქონლის ექსპორტის გეოგრაფიის ცვლილების შედეგად, სხვა ქვეყნებში ექსპორტირებული ღვინის მოცულობა 6 მლნ აშშ დოლარით გაიზარდა. 11-დან 25 პროცენტამდე გაიზარდა უკრაინის წილი ღვინის ექსპორტში, ხოლო 2-დან 10 პროცენტამდე – ყაზახეთის წილი. რუსეთის მაღალი ხვედრითი წილის შენარჩუნება (50 პროცენტი) ღვინის ექსპორტის საერთო მოცულობაში (ცხრილი N2) განაპირობა მიმდინარე წლის I კვარტალში რუსეთში ღვინის დიდი რაოდენობით ექსპორტმა.

რუსეთის ხვედრითი წილი მნიშვნელოვნად შემცირდა აგრეთვე თხილისა (23-დან 15 პროცენტამდე) და ეთილის სპირტის ექსპორტში (66-დან 27 პროცენტამდე), რის შედეგადაც 2006 წლის 9 თვეში ექსპორტს დააკლდა 2.7 და 7.4 მლნ აშშ დოლარი, შესაბამისად.

მინერალური წყლების ექსპორტში რუსეთის წილი 74 პროცენტიდან (2005 წლის 9 თვეში) 53 პროცენტამდე შემცირდა. ამასთან, გაიზარდა უკრაინის ხვედრითი წილი 14-დან 24 პროცენტამდე და ყაზახეთისა – 3-დან 6 პროცენტამდე.

2006 წლის განვლილ 9 თვეში გრძელდებოდა საქონლის იმპორტის წინმსწრები ტემპით ზრდის ტენდენცია ექსპორტთან შედარებით. გასული წლის 9 თვესთან შედარებით, საქონლის იმპორტის მოცულობა 47.1 პროცენტით გაიზარდა (I კვარტალში 41, II-ში – 58 და III-ში – 44 პროცენტით) და 2.5 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა. აღნიშნული, ერთი მხრივ, ნავთობსა და ნავთობპროდუქტებზე მსოფლიო ფასების ზრდამ, მეორე მხრივ, რუსეთის მიერ საქართველოსთვის ბუნებრივი აირის გაძვირებამ განაპირობა. თუმცა,

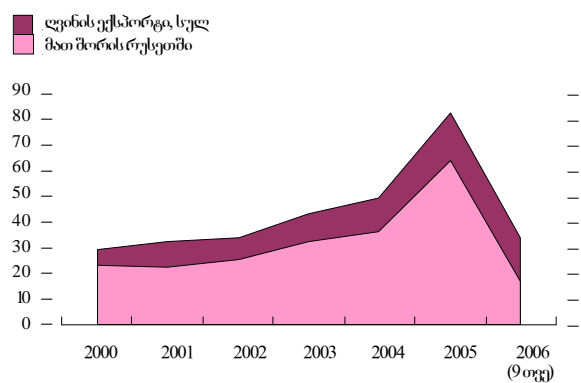
ცხრილი 3.3.2

შსსხპილესი სამსაბოროტო სასაქონლო ჯგუფების ბანაჟილესა იმპორტიორი კომპანების მიხედვით

	ფერიქანდობები	საერენი აბარებები	საბაუნის მადრები და კონსერვები	შეი ლითონების ჯარი	ოქრო	ლენი	სასიქები	თხლი და კაკალი	მსუბუქი აგეობობლები	საბრე
სეერდითი წილი მთლიან ექსპორტში	9.7	8.3	7.6	7.4	4.9	4.6	4.5	4.4	4.1	3.1
რუსეთი	24	5				50		15	2	27
თურქეთი	7			66						24
ამერბაიჯანი										54
გერმანია			6	1					16	
თურქმენეთი		85								
უკრაინა	16					25		3	3	52
აშშ	42	1		2		3	46			
ბულგარეთი			71							
იტალია							3	38		
ყაზახეთი		1				10				10
ჩეხეთი									10	
ესპანეთი			13	2			10	3		
სერბეთი			10							
სომხეთი							17	1	14	1
საფრანგეთი	2						9	1		
საბერძნეთი							4	1		
ბრაზილია							10			
კანადა					97					
გაერთიანებული სამეფო									2	
სხვა ქვეყნები	9	8	0	29	3	12	1	12	1	7

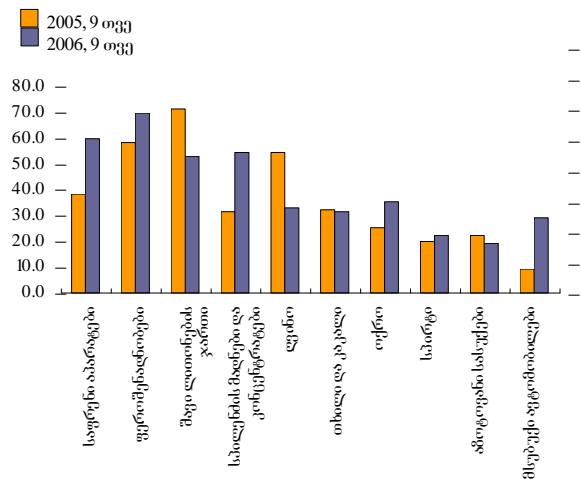
ბრაზიკი 3.3.9

ლინის ექსპორტის ღირებულება

ბრაზიკი 3.3.10

შსსხპილესი სამსაბოროტო აქტიულის პროდუქციის მოცულობის ღირებულება (მლნ აშშ დოლარი) 2005-2006 წლების იანვარ-სექტემბერში

მნიშვნელოვნად გაიზარდა მთელი რიგი ისეთი საქონლის იმპორტის მოცულობა, როგორებიცაა: მსუბუქი აგეობობლები, რომელთა შემოტანა 2005 წლის 9 თვესთან შედარებით 84 პროცენტით გაიზარდა (თუმცა, ასევე მკვეთრად არის გაზრდილი მსუბუქი აგეობობლების ექსპორტიც), ხორბალი – 2.1-ჯერ, გაღამეცი რალიო და გელეაპარატურა – 89 პროცენტით, მანქანები მონაცემთა აგეობობლები და მუშავეებისათვის – 2.1-ჯერ, სატვირთო აგეობობლები – 56 პროცენტით.

განვლილი 9 თვის მანძილზე რუსეთის მხრიდან საგაჭრო ბარიერებს იმპორტის გეოგრაფიულ სტრუქტურაზე განსაკუთრებული გავლენა არ მოუხდენია. სერიოზული ძვრები ამ მხრივ, სავარაუდოდ, წლიურ შედეგებზე აისახება.

მომსახურების ბალანსი, 2005 წლის პირველ ნახევართან შედარებით, გაუმჯობესდა და 223 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა, ნაცვლად 102 მლნ აშშ დოლარისა (2.2-ჯერ მეტი). თუმცა, ეგზოგენური და ენდოგენური ფაქტორები ერთნაირად სერიოზულ გავლენას ახდენდა მასზე როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი თვალსაზრისით.

რუსეთის მიერ ქართულ პროდუქციაზე დაწესებულმა ემბარგომ ორ ქვეყანას შორის საგრანსპორტო გაღამეციებზე არანაკლები ზეგავლენა იქონია, რის შედეგადაც საანგარიშო პერიოდში საგრანსპორტო მომსახურების ბალანსი გაუარესდა და მისმა ლეფიციტმა 47 მლნ აშშ დოლარი შეადგინა. ასევე ლეფიციტური იყო სამშენებლო, საღებავი და მოგიერთი სხვა სახის საქმიანი მომსახურების ბალანსებიც, რომელთა მიხედვითაც საერთო ლეფიციტმა, დაახლოებით, 35 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია. თუმცა, მომსახურების საერთო ბალანსის მდგომარეობაზე უპირატესი გავლენა მოახდინა დადებითმა გენდენციებმა მილსადენი გრანსპორტისა და ტურიზმის სფეროში.

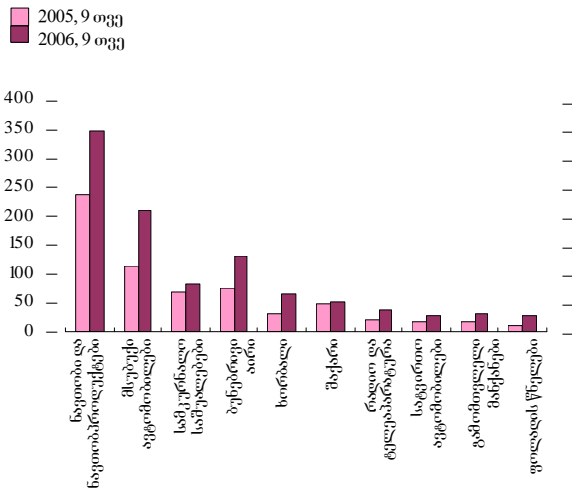
ნავთობსადენის ამოქმედებისა და მისი სათანადოდ დაგეირთვის კვალობაზე მილსადენი გრანსპორტიდან მიღებული შემოსავლების მრდის გენდენცია იკვეთება. საანგარიშო პერიოდში ნავთობის გაღამეციდან მიღებული შემოსავლები, გასული წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, 68 პროცენტით გაიზარდა და 47 მლნ აშშ დოლარს აღემატება, რაც მომსახურების ექსპორტიდან შემოსავლების 5 პროცენტს შეადგენს (1 პროცენტული პუნქტით მეტს, ვიდრე, საშუალოდ, 2005 წლის განმავლობაში).

მიმდინარე წელს, ქვეყანაში ტურისტული ინფრასტრუქტურის რეაბილიტაციის პროცესის მიმდინარეობის, ასევე მოსაზღვრე სახელმწიფოებთან მიმოსვლის პროცესების ლიბერალიზაციისა და ცალმხრივი (30 ქვეყანასთან) სავიზო რეჟიმის მოქმედების ფონზე საქმიანი და პირადი ტურიზმის

ბრაზილი 3.3.11

შმსხვილესი საინჟინერო ათეშელის პროექტის მოცულობის დინამიკა (მლნ აშშ დოლარი)

2005-2006 წწ. იანვარ-სექტემბერში

ცხრილი 3.3.3

შმსხვილესი სამსაორტო სასაქონლო ჯგუფის ბანაწილვა პასაორტორო ქვენაის მიხავეში

სეგმენტი	ნაეთი და ნაეთობროლექები	მსუბე აეგობობლექები	ბუნებრივი აირი	სამკონსტრუქციო სამუშაოები	ხორბალი	შაქარი	კონსტრუქციის აბრეგუნა	გამზიბილელი მსხუბები	ფოლადის წყლები	საგარეო აეგობობლექები
ბეგრითი წილი მთლიან იმპორტში	13.3	8	5	3.2	2.5	1.9	1.5	1.3	1	1
რუსეთი	1	2	96	4	80	3		1	2	10
თურქეთი	1	1		6		4	22	1		27
ამერიკიანი	48		3			13				
გერმანია		44		10			9	12		24
თურქეთი	25									
უკრაინა				6	4	1	1	9	97	11
აშშ		19		1			9	4		
ბულგარეთი	11	1		3	2					1
არაბთა გაერთიანებული ემირატები		5					20	9		1
ყაზახეთი					14					
ბრაზილია						47				
ბელარუსი				1		12			1	13
ნიდერლანდები		3		3				33		5
ფინეთი							15	3		
საფრანგეთი		2		9		1		1		1
შვეიცარია				11		12				
უნგრეთი		1		7		4	2	1		
ჩინეთი							2	12		
გაერთიანებული სამეფო		1		4		2	3	2		1
სხვა ქვეყნები	14	21	1	35	0	1	17	12	0	6

მასშტაბების განსაკუთრებული გაფართოება შეინიშნება, უცხოელ გურისტო რიცხვის მრღას არა მარტო მღვისპირა რაიონებში ჰქონღა აღგელი. სულ უგრო მეტაღ მიმზიდველი ხღება მოკლევაღიანი გურები – ექსტრემალური, სათავგაღსავლო, ეკო ღა ღვინის გურიზმის სახით. 2006 წლის 9 თვეში საქართველოში შემოსულ უცხოელთა რაოდენობამ 310.5 ათასი შეაღგინა, რაც 212.1 ათასით, ანუ 54 პროცენტით სჭარბობს გასული წლის ანალოგიურ პერიოდში საქართველოში უცხოელთა ვიზიტების რიცხვს. ყოველივე ზემოაღნიშნულში ღიდ როლს ასრულებს საქართველოს მონაწილეობა საქრთაშორისო გურისტულ გამოფენებში, საღაც ვრცელღება ინფორმაცია საქართველოს კურორტების შესახებ. 53 პროცენტით, ანუ 334.3 ათასით გაიზარღა საქართველოს მოქალაქეების უცხოეთში გასვღების რაოდენობა ღა განვღიდ 9 თვეში 967.3 ათასი კაცი შეაღგინა. შეღეგაღ, გურისტული მომსახურების ღაღებითმა საღღომ 208 მღნ აშშ დოღარი შეაღგინა ღა მნიშვნელოვანწილად გაღაწვიღა მომსახურების სფეროში ღაღებითი ბაღანსის შენარჩუნების საკითხი.

მიმღინარე ტრანსფერტები კვღავ რჩება არა მარტო საგაღმზღელო ბაღანსის, არამეღ ქვეყნის სამომზღარებლო ბაზრის კონიუნქტურის განმსაზღვრეღ ფაქტორად. რუსეთ-საქართველოს შორის გართულებული ვითარების გამო, რუსეთიღან ფულაღი გზავნიღების შეჩერებასთან ღაკავშირებით შექმნიღი აეიოტაეის მიუხეღავაღ, ქვეყანაში ასეთი ფულაღი ნაკაღების მოცუღობის შემცირება ჯერჯერობით არ შეინიშნება. თუმცა, ცალკეულ შემთხვევებში აღგელი აქვს რუსეთიღან საქართველოში ფულაღი გზავნიღების მესაღე ქვეყნების გავღით განხორციელებას. მიმღინარე წლის საანგარიშო პერიოდში საქართველოში შემოსული ფულაღი ტრანსფერტების მოცუღობამ თითქმის 400 მღნ აშშ დოღარს გაღააჭარბა, რაც 46 პროცენტით მეტია გასული წლის ანალოგიურ მაჩვენებლზე. ტრადიციულად, მთლიანი გზავნიღების 68 პროცენტი კვღავ რუსეთის წილად მოღის.

ჩანართი N2. რუსეთის ემბარგოს გავლენა საქართველოს ეკონომიკის ძირითად მაჩვენებლებზე

დაძაბული პოლიტიკური ურთიერთობის ფონზე, 2006 წლის სექტემბერში რუსეთმა საქართველოს ეკონომიკური ემბარგო გამოუცხადა, რასაც რუსეთში მცხოვრები ქართველების შევიწროებაც მოჰყვა. ამასთან, მოსალოდნელია რუსეთიდან იმპორტირებული გაზის ტარიფის მნიშვნელოვანი გაძვირება.

ემბარგოს ეკონომიკური გავლენის შეფასება საკმაოდ რთულია, თუმცა მისი მოკლევადიანი შედეგების ანალიზი, გარკვეულწილად, მაინც შესაძლებელია. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ, მიუხედავად ეკონომიკური ემბარგოს მოსალოდნელი უარყოფითი შედეგისა, ამ მოვლენას თან სდევს გარკვეული პოზიტიური ფაქტორებიც.

რუსეთში მცხოვრები ქართველების შევიწროება გამოიწვევს მათი შემოსავლების შემცირებას. მრავალი მათგანი აღარ მოისურვებს რუსეთში ცხოვრებას და საქართველოში საცხოვრებლად დაბრუნდება (ან გადავა სხვა ქვეყნებში, მაგ., უკრაინაში). თუ მოვლენათა ამგვარი განვითარება ხანგრძლივად გაგრძელდა და ფართო მასშტაბები მიიღო, მაშინ ის მოკლე და საშუალოვადიან პერსპექტივაში გამოიწვევს მოთხოვნის ზრდას, რაც ხელს შეუწყობს ფასების მაგებას, განსაკუთრებით უძრავ ქონებაზე. აღნიშნული განაპირობებს ლარის გამყარებას და უმუშევრობის ზრდას. თუმცა, მეორე მხრივ, საქართველოში დაბრუნდება კვალიფიციური მუშახელი და შემოვა კაპიტალი, რაც გრძელვადიან პერსპექტივაში ეკონომიკის განვითარებისა და დასაქმების ზრდის მნიშვნელოვანი ხელშემწყობი ფაქტორია.

როგორც მოსალოდნელი იყო, რუსეთის ხელისუფლების მცდელობა საკანონმდებლო აკრძალვები შემოეღო საქართველოში ფულად გზავნილებზე, უშედეგო აღმოჩნდა. სავარაუდოა, რომ 2007 წელს რუსეთიდან ფულადი გზავნილების მოცულობა შენარჩუნებული იქნება 2006 წლის დონეზე.

რუსეთის ემბარგოს გავლენა ინფლაციაზე

იმპორტის შეზღუდვა რუსეთიდან მოკლევადიან პერიოდში ზოგიერთი სახის პროდუქციაზე შექმნის მოკლევადიან ლეფიციტს. თუმცა, ეს პროდუქტები მესამე ქვეყნების გავლით (მაგ., უკრაინა, აზერბაიჯანი) მაინც შემოვა საქართველოში, ასევე შესაძლებელია, ცალკეულ პროდუქტებს ჩაენაცვლოს სხვა ქვეყნის ან ალგილობრივი წარმოების საქონელი, ეს უკანასკნელი კი, ცხადია, გრძელვადიან პერიოდში პოზიტიური ცვლილება იქნება საქართველოში ბიზნესის განვითარების, უმუშევრობის შემცირებისა და მშპ-ის ზრდისათვის.

რასაკვირველია, იმპორტის შეზღუდვა შემოსუნიერული საქონლის გარკვეულწილად გაძვირებას გამოიწვევს, თუმცა, სექტემბერში განხორციელებული საბაჟო ტარიფების შემცირების გათვალისწინებით, იმპორტირებული საქონლის ფასების მაგება უმნიშვნელო იქნება და ზომიერი მონეტარული პოლიტიკის პირობებში შესაძლებელია მისი 6-7 პროცენტის ფარგლებში შენარჩუნება.

რუსეთის ბლოკადის გავლენა საქართველოს მშპ-ზე

2006 წელს არაენერგომატარებლების იმპორტის შეზღუდვით გამოწვეული ზარალი უკანასკნელ 3 თვეში, დაახლოებით, 15 მლნ აშშ დოლარს მიაღწევს, რაც მშპ-ის 0.2-0.3 პროცენტს შეადგენს.

საიმპორტო რეჟიმის ნეგატიური გავლენა 2007 წლის მშპ-ზე გოლი იქნება, არაუმეტეს, 0.4-0.5 პროცენტული პუნქტისა (დაახლოებით 35 მლნ აშშ დოლარით იზრდება იმპორტის ღირებულება).

რუსული ენერგომატარებლებიდან საქართველოში შემოდის უმნიშვნელო ოდენობის ელექტროენერჯია და ნავთობი. რუსეთის წილი ნავთობისა და ნავთობპროდუქტების საერთო იმპორტში არც ისე დიდია და მხოლოდ 1.6 პროცენტს შეადგენს. შესაბამისად, ამ პროდუქტების შემოგანაბრე აკრძალვას საქართველოს ეკონომიკაზე საგრძნობი გავლენა არ ექნება. რაც შეეხება ბუნებრივი აირის იმპორტს, გაძვირებული გაზის შეტენა, უკიდურეს შემთხვევაში, 2007 წლის მშპ-ის ზრდას 1.65 პროცენტული პუნქტით შეამცირებს.

პროდუქციისათვის ახალი ბაზრის გამოძებნა მოკლევადიან (1-3 თვე) პერიოდში ნაკლებად სავარაუდოა. რუსეთში ექსპორტის შესაძლებლობის უქონლობის გამო საწარმოები იძულებულნი გახდებიან, შეაჩერონ იმ პროდუქციის წარმოება, რომლის გაგანასაც ამ ქვეყანაში გეგმავდნენ. ასეთ შემთხვევაში, 2006 წლის მშპ-ს 12 მლნ აშშ დოლარის პროდუქცია (მშპ-ის 0.2 პროცენტი) დააკლდება.

ქართული პროდუქციის ექსპორტის აკრძალვა რუსეთში (ღვინო, ფეროშენაღობები, მინერალური წყლები, სპორტი, სოფლის მეურნეობის პროდუქცია) ნიშნავს, ყველაზე უარეს შემთხვევაში, საქართველოს ეკონომიკისათვის 65 მლნ აშშ დოლარის მოცულობის საექსპორტო შემოსავლების დანაკარგს 2007 წელს, რაც მშპ-ის 0.7 პროცენტული პუნქტი იქნება.

ცხრილი 1

რუსეთის ემბარგოს გავლენა მშპ-ზე

	2006 წელი	2007 წელი
არაენერგომატარებლების იმპორტი	0.2-0.3%	0.4-0.5%
ენერგომატარებლების იმპორტი	-	1.65%
ექსპორტი	0.20%	0.70%
ემბარგოს ჯამური ნეგატიური გავლენა	0.50%	2.80%
მშპ-ს ლაგეგმილი წლიური ზრდა	7.80%	10.5% ¹
მშპ-ს წლიური ზრდა ემბარგოს გათვალისწინებით	7.30%	7.70%

¹ 2006 წელთან შედარებით მაღალი წლიური ზრდის ლაგეგმვა ძირითადად უკეთესი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების კარგი მოსავლის მთლიანად ეფუძნება.

დასასრულს უნდა აღინიშნოს, რომ რუსეთის მხრიდან ეკონომიკური ემბარგოს დაწესება, რუსეთისათვის როგორც პოლიტიკურად, ასევე ეკონომიკურად წამგებიანია, რამაც თანხობრივი გამოხატულებით საქართველოსათვის მიყენებულ ზარალს შეიძლება გადააჭარბოს კიდევ. თუმცა ზარალი, გამომდინარე ამ ქვეყნების მასშტაბებიდან, შეფარდებითი მაჩვენებლების მიხედვით, საქართველოს ეკონომიკისათვის გაცილებით უფრო საგრძნობია, ვიდრე რუსეთისათვის.

3.4. წარმოების დანახარჯები

ნავთობის ფასი

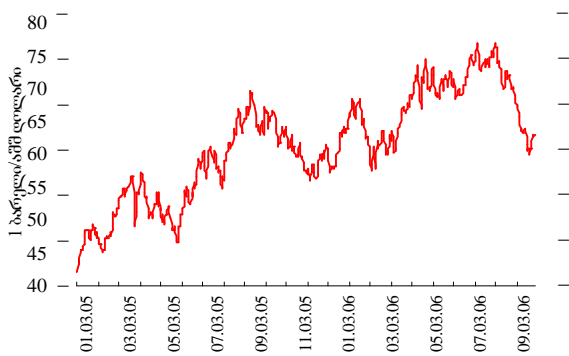
2006 წლის III კვარტალში მკვეთრად შეიცვალა წლის პირველ ნახევარში ნავთობის ფასების მრდის დაფიქსირებული ტენდენცია. თუ კვარტალის დასაწყისში გარკვეული დროის მანძილზე შენარჩუნდა ნავთობისა და ენერგომთარებლებზე დაფიქსირებული მაღალი ფასები, აგვისტოდან ამ მაჩვენებელმა სწრაფი კლება იწყო და 7 აგვისტოდან 22 სექტემბრამდე პერიოდში 22 პროცენტით – 76.98 აშშ დოლარიდან 60.04 აშშ დოლარამდე დაეცა.

გადასახადები

2006 წლის პირველი 9 თვის ოპერატიული ინფორმაციით, სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებმა და გრანტებმა შეადგინა 2 661.9 მლნ ლარი, ხოლო საკუთარმა შემოსავლებმა 2 570 მლნ ლარი. ამავ პერიოდში საგადასახადო შემოსავლებმა შეადგინა 1 898.2 მლნ ლარი. საგადასახადო შემოსავლების მრდამ, 2005 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, 49.6 პროცენტი, ხოლო რეალურმა (ინფლაციის გათვალისწინებით) მრდამ – 37.2 პროცენტი შეადგინა. საგადასახადო შემოსავლების მიმდინარე წლის გეგმა წარმატებით – 104.5 პროცენტით შესრულდა, ხოლო შემოსავლებისა და გრანტების, აგრეთვე საკუთარი შემოსავლების გეგმა, შესაბამისად, 103.7 და 103.8 პროცენტით. გადასახადების სახით მიღებული შემოსავლების წილმა სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებსა და გრანტებში შეადგინა 71.3 პროცენტი, მაშინ, როცა გასულ წლის შესაბამის პერიოდში 70.3 პროცენტი იყო. ასევე, გასულ წელთან შედარებით, გაიზარდა არასაგადასახადო შემოსავლებისა და გრანტების წილი, მაგრამ შემცირდა კაპიტალური შემოსავლების წილი სახელმწიფო ბიუჯეტში.

2006 წლის დასაწყისიდან 9 თვეში, 2005 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, მკვეთრად გაიზარდა სახელმწიფო ბიუჯეტში ყველა სახის გადასახადით მიღებული შემოსავლები და მათი მრდის ნომინალურმა მაჩვენებელმა ორნიშნა ციფრის მიაღწია, მათ შორის, აქციებით მიღებული შემოსავლების წლიური მრდის ტემპმა 16.4 პროცენტი შეადგინა. აქციების სახით მიღებული შემოსავლების წილი სახელმწიფო ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლებში თანდათანობით გაიზარდა 2006 წლის I კვარტალში დაფიქსირებული 11.8 პროცენტიდან III კვარტალში – 12.9 პროცენტამდე. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს თამბაქოს ნაწარმის კონგრუბანდის საკითხი. მიმდინარე წლის აპრილამდე, მემობელ ქვეყნებთან შედარებით, აქციების განაკვეთები საქართველოში უფრო მაღალი იყო, რაც აძლიერებდა

ბრაზიკი 3.4.1
ნავთობის ფასის დინამიკა

ცხრილი 3.4.1

2006 იანვარ-სექტემბერში სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლების ნომინალური და რეალური ზრდა 2005 წლის იანვარ-სექტემბერთან შედარებით (პროცენტით)

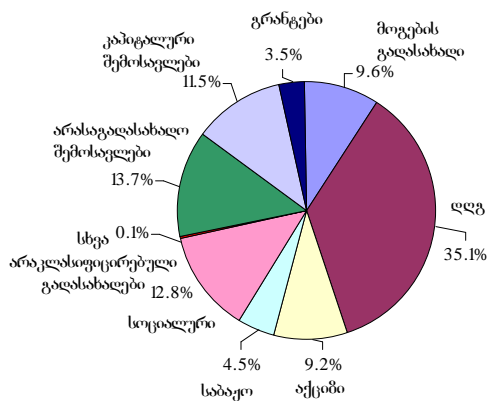
	ნომინალური ზრდა	რეალური ზრდა*
მთლიანი შემოსავლები და გრანტები	47.5	35.3
მთლიანი შემოსავლები	46	34
საგადასახადო შემოსავლები	49.6	37.2
მოგების**	63.2	49.8
დღგ	37	25.7
აქციები	16.4	6.8
საბაჟო	38.4	26.9
სოციალური	21.2	11.2
არასაგადასახადო შემოსავალი	69	55.1
კაპიტალური შემოსავალი	11.6	2.4
გრანტები	105	88.1

* რეალური ზრდა დაფიქსირებულია 2006 წლის იანვარ-სექტემბრის მთლიანი შემოსავლის (სფი) მიხედვით.

** მოგების გადასახადის მონაცემების წყარო არის 2005-2006 წლების იანვარ-სექტემბრის პერიოდის ნაერთი ბიუჯეტი.

ბრაზილი 3.4.2

სახელმწიფო ბიუჯეტის მთლიანი შემოსავლის სახეობის მიხედვით 2006 წ., იანვარ-სექტემბერი

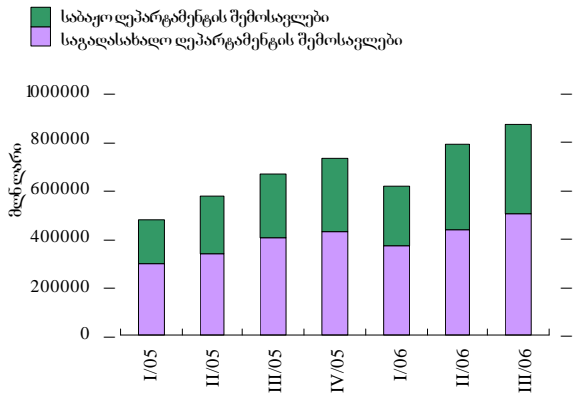
კონგრანდისტა ინგერესს. საქართველოს საგადასახადო კოდექსში აპრილის ბოლოს შეგანილი ცვლილებების შედეგად სააქციო განაკვეთები თამბაქოს არა ერთი სახეობის ნაწარმზე შემცირდა. შედეგად, 2006 წლის II და III კვარტალში გაიზარდა სააქციო შემოსავლები თამბაქოს ნაწარმზე. სულ მიმდინარე წლის დასაწყისიდან 9 ცხრა თვეში საგარილამზე, ფილტრიან სიგარეტსა და თამბაქოს სხვა ნაწარმზე (ნელეულის გარდა), მათ შორის, იმპორტირებულ პროდუქციაზე, აქციებით მიღებული საგადასახადო შემოსავალი 37.4 პროცენტით აღემატება გასული წლის შესაბამისი პერიოდის ანალოგიურ მაჩვენებელს. სულ, 2006 წლის იანვარ-სექტემბერში აქციების გადასახადის მიხედვით გათვალისწინებული გეგმური მაჩვენებელი 102 პროცენტით შესრულდა.

2006 წლის დასაწყისიდან 9 თვეში მოგების გადასახადისაგან სახელმწიფო ბიუჯეტში მიღებულ იქნა 254.6 მლნ ლარი. სულ, ნაერთ ბიუჯეტში მოგების გადასახადით მიღებული შემოსავლები 63.2 პროცენტით აღემატება 2005 წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელს, რაც, როგორც საგადასახადო აღმინისკრიების გაუმჯობესების, ისე კერძო სექტორში გაზრდილი მოგების ოდენობაზე უნდა მიანიშნებდეს. სახელმწიფო ბიუჯეტის 9 თვის გეგმა, მოგების გადასახადის მიხედვით, 103.5 პროცენტით შესრულდა. საგულისხმოა ის გარემოება, რომ მიმდინარე წლის დასაწყისიდან მოგების გადასახადიდან მიღებული შემოსავლები წარმართებოდა სახელმწიფო ბიუჯეტში, მაშინ, როცა 2005 წელს ისინი ადგილობრივ ბიუჯეტებში წარმართებოდა.

სახელმწიფო ბიუჯეტის საგადასახადო შემოსავლებში ყველაზე დიდი წილი დამატებული ღირებულების გადასახადზე მოდის (49.3 პროცენტით). 2005 წლის ბოლოს საგადასახადო კოდექსში შეგანილი იქნა ცვლილებები, რომელთა მიხედვითაც ეკონომიკური საქმიანობის განმარტების ელემენტები პირები ვალდებული გახდნენ ნაღდი ფულით ანგარიშსწორებისას შესაბამისი მონაცემები მხოლოდ საკონტროლო-საღარი აპარატების გამოყენებით აღერიცხათ. ამ ღონისძიების მიზანს წარმოადგენს დღგ-ის აღმინისკრიების გაუმჯობესება და კონგრანდის მასშტაბების შემცირება. შედეგად, დღგ-ის სახით 2006 წლის 9 თვეში მიღებულ იქნა 934.9 მლნ ლარი, რაც 37 პროცენტით აღემატება გასული წლის შესაბამისი პერიოდის შემოსავალს, ხოლო გეგმა 105.6 პროცენტით შესრულდა.

მიმდინარე წლის იანვრიდან 9 თვეში მნიშვნელოვნად გაიზარდა საბაჟო გადასახადით მიღებული შემოსავალი, წლიური ზრდის ტემპი 38.4 პროცენტს შეადგენდა. 2006 წლის 9 თვეში საბაჟო გადასახადის მიხედვით გეგმა 102.9 პროცენტით შესრულდა.

ბრაზიკი 3.4.3
ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლები

რაც შეეხება სოციალურ გადასახადს, რომლის განაკვეთი საგადასახადო კოდექსის შესაბამისად 20 პროცენტია, 2006 წლის იანვარ-სექტემბერში გეგმით გათვალისწინებული მაჩვენებელი 103.8 პროცენტით შესრულდა. გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, სოციალური გადასახადიდან შემოსავლები 21.2 პროცენტით გაიზარდა, მათ შორის, არასაბიუჯეტო სექტორიდან – 19.4 პროცენტით, რაც ეკონომიკის მზარდი ლეგალიზაციის მანიშნებელია.

სახელმწიფო ბიუჯეტის მსგავსად, 2006 წლის 9 თვეში ნაერთი ბიუჯეტის გეგმით გათვალისწინებული მაჩვენებლებიც წარმატებით შესრულდა. ოპერატიული ინფორმაციის თანახმად, ნაერთი ბიუჯეტის საკუთარმა შემოსავლებმა გეგმურს 4.3 პროცენტით გადააჭარბა და გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 35.4%-ით გაიზარდა. ამავე დროს, საგადასახადო შემოსავლების გეგმა 104.5 პროცენტით შესრულდა და გასული წლის შესაბამის მაჩვენებელს 32.6 პროცენტით აღემატება. გადაჭარბებითაა შესრულებული ყველა, მათ შორის საშემოსავლო, ქონებისა და სათამაშო ბიზნესის გადასახადით მიღებული შემოსავლების მაჩვენებლები.

გადასახადების ადმინისტრირების გაუმჯობესებას კარგად ასახავს საბაჟო და საგადასახადო ლეპარტამენტების შემოსავლების მრდაც. მიმდინარე წლის იანვარ-სექტემბერში საგადასახადო ლეპარტამენტმა ნაერთი ბიუჯეტის შემოსავლების გეგმა 103.5 პროცენტით შეასრულა, ხოლო საბაჟო ლეპარტამენტმა 105.8 პროცენტით. ამასთან, მკვეთრად გაიზარდა შემოსავლები გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით – კერძოდ საგადასახადო ლეპარტამენტისა – 267.2 მლნ ლარით, ხოლო საბაჟო ლეპარტამენტისა – 289.5 მლნ ლარით.

მიმდინარე წლის 9 თვეში სახელმწიფო ბიუჯეტში ძირითადი კაპიტალის გაყიდვიდან მიღებულმა შემოსავალმა 281.2 მლნ ლარი შეადგინა, ხოლო მიწისა და არამატერიალური აქტივების გაყიდვით მიღებულმა შემოსავალმა – 25 მლნ ლარი. სულ კაპიტალურმა შემოსავლებმა 307 მლნ ლარი შეადგინა და 9 თვის გეგმა 100.3 პროცენტით შესრულდა. გასული წლის ანალოგიურ პერიოდში კაპიტალური შემოსავლები 275 მლნ ლარი იყო. 2005-2006 წლებში სახელმწიფო ქონების ფართო მასშტაბის პრივატიზაციამ განაპირობა კაპიტალის ოპერაციებიდან შემოსავლების მკვეთრი მრდა.

2006 წლის იანვარ-სექტემბერში არასაგადასახადო შემოსავლებმა 364.9 მლნ ლარი შეადგინა, საიდანაც დიდი წილი სახელმწიფო მოსაკრებლებზე, მათ შორის, კავშირგაბმულობისა და ფოსტის სფეროში საქმიანობისათვის ლიცენზირებიდან მიღებულ შემოსავლებზე – 139 მლნ ლარი, ჯარიმებსა და სანქციებსა და ასევე, საქართველოს ეროვნული ბანკის

მოგებიდან მიღებულ შემოსავალზე (51 მლნ ლარი) მოლის. გრანტების სახით მიღებულია 91.9 მლნ ლარი, გეგმური მაჩვენებლის 99.6 პროცენტით.

2006 წლის იანვარ-სექტემბერში სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავლებმა და გრანტებმა ხარჯებს 84.8 მლნ ლარით გადააჭარბა. 2006 წლის პირველ ნახევარში დაფარულ იქნა მიმოქცევაში დარჩენილი სახაზინო ვალდებულებები (20.3 მლნ ლარი), ხოლო ხაზინის ერთიან ანგარიშზე რიცხული ნაშთები წლის დასაწყისთან შედარებით გაიზარდა 159.4 მლნ ლარით. შესაბამისად, წარმოქმნილი დეფიციტი საგარეო კრედიტებით დაფინანსდა.

ცხრილი 3.4.2

2006 წლის II კვარტალში ერთ დასაქმებულზე წარმოებული დაბატონული ღირებულებისა და საშუალო თვიური ხელფასის ზრდის ტემპი 2005 წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით

	დამატებული ღირებულების რეალური ზრდა (პროცენტად)	ხელფასის ნომინალური ზრდა (პროცენტად)
სიოლის მეურნეობა	85.5	118.8
მრეწველობა	141	113.3
მშენებლობა	90.8	148.4
ვაჭრობა	192.5	125.3
სასტუმროები და რესტორნები	73.5	113.2
გრანისორტი და კაემინგამულობა	78.8	125.1
საფინანსო შუამავლობა	113.7	250.5
ოპერაციები უძრავი ქონებით	159.1	132
სახელმწიფო მართვა, თავდაცვა	93.8	136.9
განათლება	111.7	127.2
ჯანდაცვა	168.5	136.3
მომსახურების სხვა სახეები	119.3	70.3
სულ	112.7	125.8

შრომის პროდუქტიულობა, ხელფასი

2006 წლის II კვარტალში, გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, ერთ დასაქმებულზე წარმოებული დამატებული ღირებულება რეალურად 12.7 პროცენტით გაიზარდა. რეალური ზრდის მაღალი ტემპი დაფიქსირდა მრეწველობის, ვაჭრობის, ჯანდაცვის, უძრავი ქონების ოპერაციებისა და კომერციული საქმიანობის სფეროებში. ასევე გაიზარდა დამატებული ღირებულება ერთ დასაქმებულზე საფინანსო შუამავლობის, განათლებისა და სხვა მომსახურების დარგებში. დანარჩენ სფეროებში კი შემცირების ტენდენცია აღინიშნა.

2006 წლის II კვარტალში აღინიშნა საშუალო ნომინალური ხელფასის მკვეთრი ზრდა, როგორც წინა წლის II კვარტალთან, ისე მიმდინარე წლის I კვარტალთან შედარებით, შესაბამისად, 25.8 და 9 პროცენტით. ხელფასი გაიზარდა როგორც კერძო, ისე სახელმწიფო სექტორში. 2006 წლის II კვარტალში საშუალო თვიურმა ხელფასმა (გადასახადების გადახდის შემდეგ) შეადგინა 187.1 ლარი. ხელფასის რეალურმა ზრდამ გასული წლის II კვარტალთან შედარებით შეადგინა 15.3 პროცენტით.

2006 წლის II კვარტალში, წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით, საშუალო ხელფასის ნომინალური ზრდის ტემპი 2-ჯერ აღემატებოდა ერთ დასაქმებულზე წარმოებული მთლიანი დამატებული ღირებულების რეალურ ზრდას, თუმცა, თუ აღნიშნულს გამოვკლებთ ისეთ არასახაზინო სფეროს, როგორცაა სახელმწიფო მართვა და თავდაცვა, სადაც ნომინალური ხელფასის მაგება საკმაოდ მაღალი იყო, სხვაობა ნომინალურ ხელფასსა და ერთ დასაქმებულზე წარმოებული დამატებული ღირებულების რეალურ ზრდას შორის 10.5 პროცენტზე მეტს შეადგენს, რაც ინფლაციური გეწოლის გარკვეულ რისკს მოიცავს, თუმცა ამ პროცესს, გარკვეულწილად, ანივიტრალეებს ქვეყანაში უმუშევრობის მაღალი დონე.

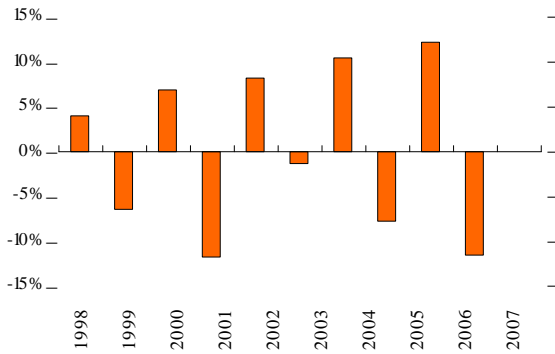
ცხრილი 3.4.3

ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობა და უმუშევრობა (ათასი კაცი), მსო-ს მკაცრი კრიტერიუმის მიხედვით

	სულ 15	ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობა	სამუშაო ძალის მინაწილის კოეფიციენტი (პროცენტი)	უმუშევრობა	უმუშევრობის
	წლის და უფროსი ასაკის მოსახლეობა			სულ	ლბე (პროცენტი)
2002	3240	2104	65	265	12.6
2003	3105	2051	66.1	236	11.5
2004	3151	2041	64.8	258	12.6
2005	3162	2024	64	279	13.8
I კვ	3178	1999	62.9	294	14.7
II კვ	3149	2036	64.7	272	13.4
III კვ	3132	2012	64.1	270	13.3
IV კვ	3191	2049	64.1	284	13.8
2006					
I კვ	3170	1925	60.7	282	14.6
II კვ	3139	1952	62.2	252.4	12.9

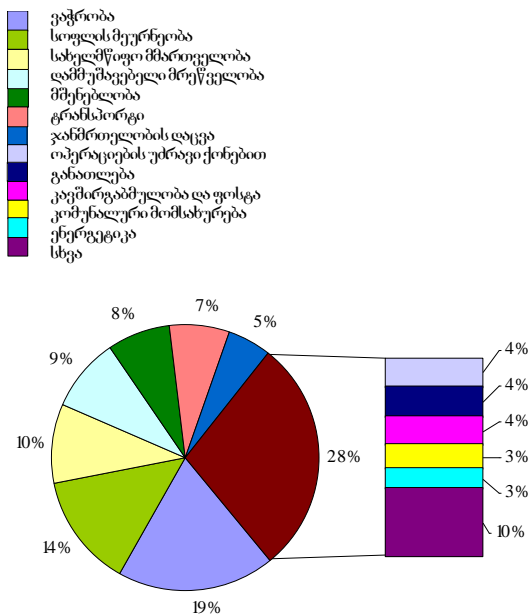
ბრაზიკი 3.5.1

სოფლის მეურნეობაში წარმოშობის დაბრუნების ღირებულების ზრდის ტენდენცია

ბრაზიკი 3.5.2

მკაცრი კრიტერიუმის საფუძველზე სახეობის მიხედვით

უმუშევრობა

2006 წლის II კვარტალში შრომის ბაზარზე სიტუაცია პირველ კვარტალთან შედარებით რამდენადმე გაუმჯობესდა, რაც უმუშევრობის დონის შემცირებაში აისახა. თუმცა, ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის ღირებულება გასული წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით შემცირდა 2036 ათასიდან 1952 ათას კაცამდე, რაც მოსახლეობის დაბრუნებასა და საპენსიო ასაკის გამო სამუშაო ძალიდან გასვლის მასშტაბის ზრდასთან არის დაკავშირებული. ამავდროულად სამუშაო ძალის მონაწილეობის კოეფიციენტი 64.7 პროცენტადან 62.2 პროცენტამდე დაეცა, ვინაიდან შემცირდა როგორც დასაქმებულთა რაოდენობა, ასევე სამუშაოს ადგილის აქტიურად მძიებელი ადამიანების რიცხვი. 2005 წლის II კვარტალთან შედარებით დაქირავებულთა რაოდენობა 2006 წლის II კვარტალში შემცირდა 37.6 ათასით, ხოლო თვითდასაქმებულთა რიცხვი – 27.6 ათასით. აღნიშნულს ადგილი ჰქონდა ძირითადად ისეთ სექტორებში, როგორცაა მრეწველობა, ვაჭრობა, სახელმწიფო მმართველობა, განათლება, ჯანდაცვა და სოციალური დახმარება. სამაგიეროდ, დასაქმებულთა რაოდენობა გაიზარდა გრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის, საფინანსო საქმიანობის, ასევე სასტუმროებისა და რესტორნების სფეროებში. ამკამად დასაქმებაში კვლავაც ჭარბობს თვითდასაქმებულთა რიცხვი (დაახლოებით 66.5 პროცენტი), რაც, პირველ რიგში, სოფლის მეურნეობის სექტორზე მოდის. აღსანიშნავია, რომ სამუშაო ძალის მონაწილეობის კოეფიციენტი საქართველოში უფრო მაღალია, ვიდრე მაღალგანვითარებულ ქვეყნებში. ეს იმაზე მიუთითებს, რომ ეკონომიკური მდგომარეობა საქართველოს მრავალ მოქალაქეს აიძულებს, უფრო აქტიურად ეძებონ სამუშაო. რაც შეეხება უმუშევრობის დონეს¹, 2006 წლის II კვარტალში ამ მაჩვენებელმა 12.9 პროცენტი შეადგინა, მაშინ, როცა გასული წლის შესაბამის პერიოდში 13.4 პროცენტი იყო.

3.5. გამოშვება და მოთხოვნა

2006 წლის II კვარტალის მონაცემებით, მთლიანი შიდა პროდუქტის ნომინალური ზრდა აღინიშნა. ეგზოგენური ფაქტორების მნიშვნელოვანი ნეგატიური გემოქმედების მიუხედავად, მშპ-ის წლიური ზრდის ტემპი დამაკმაყოფილებელია. არსებული ინფორმაციით, ეკონომიკის ზრდა განაპირობა როგორც შიდა, ასევე საგარეო მოთხოვნა².

¹ განგარნიშებულია მსოფლიო სტატისტიკის ორგანიზაციის (მსო) მკაცრი კრიტერიუმის საფუძველზე.
² საგარეო ვაჭრობა განხილულია „ინფლაციის მიმოხილვის“ ამავე ნომრის „საგადაზღველო ბალანსის“ ნაწილში.

ბრაზილი 3.5.3

მშპ-ის წლიური ზრდის ტემპი კვარტალების მიხედვით (წინა წლის საშუალო მონაცემებთან)

ცხრილი 3.5.1

მშპ-ის რეალური წლიური ზრდის ტემპი (პროცენტი) და ზამბავუნა ზრდასა (პროცენტული პუნქტი) კაონომიკური საკმარისის სახეობის მიხედვით

	2005		2006 I		2006 II	
	ზრდა	შეგავლენა	ზრდა	შეგავლენა	ზრდა	შეგავლენა
სოფლის მეურნეობა, ნადირთა და საგვო მეურნეობა, მეთევზეობა და თევზჭერა	12	2	-8.3	-1.2	-14.4	-2.1
სამთომოპოვებითი მრეწველობა	-13.5	-0.1	1.6	0	23.9	0.2
გადამამუშავებელი მრეწველობა	14.3	1.2	2.5	0.2	20.1	1.7
ელექტროენერჯის, ბუნებრივი აირისა და წყლის წარმოება და განაწილება	5	0.2	-8.7	-0.2	9.6	0.3
პროდუქციის გადამამუშავება შინამეურნეობების მიერ	12.5	0.5	2.5	0.1	0.1	0
მშენებლობა	22.3	1.8	25.9	2.3	19.1	1.7
ვაჭრობა; ავტომობილების, საყოფაცხოვრებო ნაწარმისა და პირადი სარგებლობის საგნების რემონტი	3.4	0.4	13.8	1.6	9.8	1.1
სასტუმროები და რესტორნები	16.4	0.4	8.5	0.2	10.6	0.3
გრანსპორტი, დამხმარე და დამატებითი სატრანსპორტო საქმიანობა	5.7	0.5	37.7	3.2	12.9	1.1
კაომირგაბმულობა და ფოსტა	29.5	1.1	19.5	0.8	16.1	0.7
საფინანსო შუამავლობა	52.2	0.7	56.7	1.1	20.3	0.4
ოპერაციები უძრავი ქონებით, იჯარა და კომერციული მომსახურება	7.6	0.2	11.4	0.3	6	0.2
საკუთარი საცხოვრებლის გამოყენების პირბითი რენტა	-0.3	0	-1.6	0	0.9	0
სახელმწიფო მმართველობა, თავდაცვა	-6.1	-0.4	-6.2	-0.4	0.2	0
განათლება	13.5	0.5	9.6	0.3	9.8	0.3
ჯანმრთელობის დაცვა და სოციალური მომსახურება	3.7	0.1	3.3	0.1	14	0.5
სხვა კომუნალური, სოციალური და პერსონალური მომსახურება შინამეურნეობებში	4	0.1	17.2	0.5	19.2	0.6
დაქირავებულია მომსახურება	24.9	0	29.4	0	1.1	0
საქმიან აქტივობაში ფინანსური შუამავლობის მომსახურების გამოყენების არაპირდაპირი შეფასება	10.1	9.3	9.9	9	7.9	7
მშპ საბაზისო ფასით (+) გადასახადები	1	0.1	-6.8	-0.8	3.9	0.5
პროდუქციაზე (-) სუბსიდიები	0.5	0	-12	0.1	-6.6	0
მშპ საბაზისო ფასით	9.3	9.3	8.4	8.4	7.4	7.4

¹ ინფორმაციის წყარო: ეკონომიკური განვითარების სამინისტროს სტატისტიკის დეპარტამენტისა და საქართველოს ეროვნული ბანკის გთვლები.
² 2005 წლის დამუშავებული შეფასებები გამოქვეყნდება 2006 წლის ნოემბრის ბოლოს.
³ 2006 წლის დამუშავებული შეფასებები გამოქვეყნდება 2007 წლის ნოემბრის ბოლოს.

გამომშვება

2006 წლის პირველ ნახევარში, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით, მშპ-ის რეალურმა წლიურმა ზრდის ტემპმა 7.8 პროცენტი შეადგინა. ეს მაჩვენებელი I კვარტალში 8.4 და II კვარტალში 7.4 პროცენტი იყო.

ეკონომიკის ზრდის დარგობრივი განხილვა გვიჩვენებს, რომ II კვარტალში ეკონომიკური საქმიანობის ყველა სფეროში, სოფლის მეურნეობის გარდა, ზრდის დადებითი მაჩვენებელი დაფიქსირდა. არასახარბიელო მეტეოროლოგიური პირობების შედეგად, სოფლის მეურნეობის სფეროში წარმოებული დამატებული ღირებულების რეალურმა ოდენობამ, 2005 წლის II კვარტალთან შედარებით, 14.4 პროცენტით მოიკლო. აღნიშნული საგრძობლად აისახა სასოფლო-სამეურნეო საქონლის ღირებულება და, შესაბამისად, ფასებზე. სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ფასების მაგება ყველა სხვა პროდუქციაზე მეტად თვალსაჩინოა და ქმნის ინფლაციის რეალურ ღონესთან შედარებით მოსახლეობის გადაჭარბებულ აღქმას.

გრადიციულად, სოფლის მეურნეობაში წარმოებული დამატებითი ღირებულების მაგების და კლების წლები ერთმანეთს ენაცვლება. ამ კანონზომიერების მიხედვით, 2007 წელს მოსალოდნელია სოფლის მეურნეობაში წარმოებული დამატებული ღირებულების მნიშვნელოვანი ზრდა.

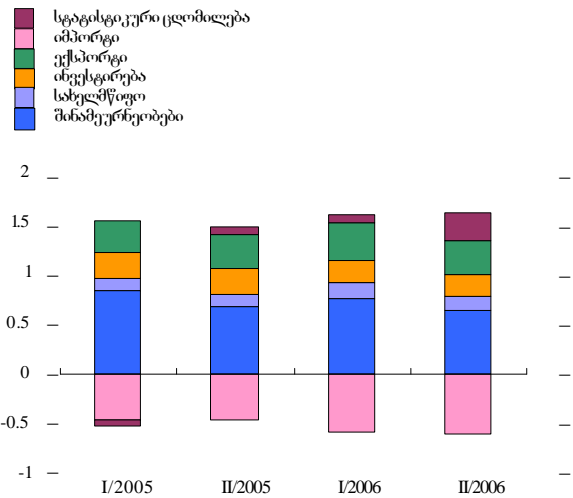
2006 წლის II კვარტალის განმავლობაში მშპ-ის ზრდაში ყველაზე დიდი წილი (1.7 პროცენტი) გადამამუშავებელი მრეწველობისა და მშენებლობის სფეროებმა შეიგანეს. 2004-2005 წლებში, მნიშვნელოვანი კლების შემდეგ, ინტენსიური ზრდა (23.9 პროცენტი) შეინიშნება სამთომოპოვებით მრეწველობაში. საბანკო სექტორის მიერ გაცემული კრედიტების ზრდის ტემპი განაპირობებს საფინანსო შუამავლობის მიერ წარმოებული დამატებული ღირებულების მაგებას. ამ სექტორის წლიური ზრდის ტემპი 2006 წლის I კვარტალის 56.7-პროცენტის მიხედვით II კვარტალში მართალია შემცირდა, მაგრამ კვლავ მაღალი რჩება და 20.3 პროცენტს შეადგენს.

შინამეურნეობების მოხმარება

2006 წლის II კვარტალში, წინა წლის იმავე პერიოდთან შედარებით, შინამეურნეობების მოხმარება, ნომინალური გამოხატულებით, 10.2 პროცენტით იყო გაზრდილი. სამომხმარებლო ფასების ინდექსით შესწორების შემთხვევაში, რეალური მაჩვენებელი პრაქტიკულად ზარმანდელი ანალოგიური პერიოდის

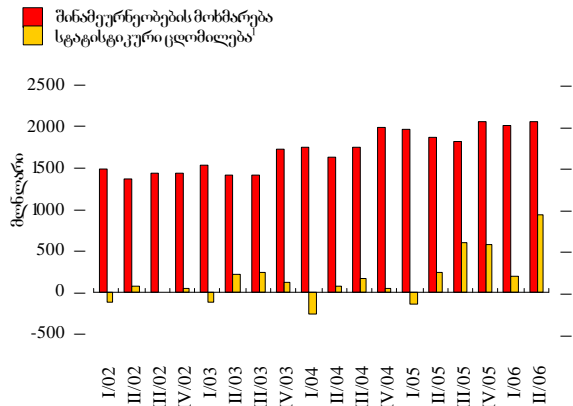
ბრაზიკი 3.5.4

მშპ-ის მოხმარება

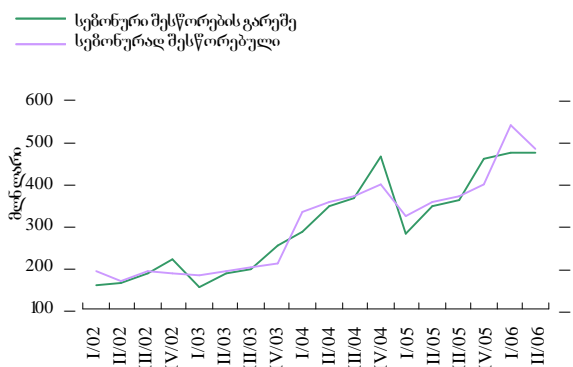
ბრაზიკი 3.5.5

შინამეურნეობების მოხმარება და მშპ-ის წარმოებისა და დანახარჯების მეთოდებით განსაზღვრულ მოცულობებს შორის დავისმიერული სტატისტიკური ცლომილება, მიმდინარე ვასეში

ბრაზიკი 3.5.6

სახელმწიფო მოხმარება მიმდინარე ვასეში

¹ სტატისტიკური ცლომილების დადებითი მნიშვნელობა ასახავს მშპ-ის წარმოების მეთოდით გაანგარიშებული ოდენობის შეგნობას.

ლონგე რჩება. თუმცა, უნდა აღინიშნოს, რომ მშპ-ის წარმოებისა და დანახარჯების მეთოდებით გაანგარიშებულ მოცულობებს შორის სტატისტიკური ცლომილების არსებობა ბუსკ სიდიდეებზე დაბეჯითებით საუბარს ართულებს. 2006 წლის II კვარტალში 29-პროცენტიანი სტატისტიკური ცლომილება დაფიქსირდა. აღნიშნული წარმოების მეთოდით გაანგარიშებულ მშპ-ის მოცულობის მეგობაში გამოიხატა. გამომდინარე იქიდან, რომ საქართველოში წარმოების მეთოდით გაანგარიშებული მშპ მიხეუელია ოფიციალურ მჩვენებლად და, შესაბამისად, უფრო სარწმუნოა, რეალურად შინამეურნეობების სამომხმარებლო ხარჯები შესაძლოა გაცილებით მეტი ყოფილიყო.

სახელმწიფო მოხმარება

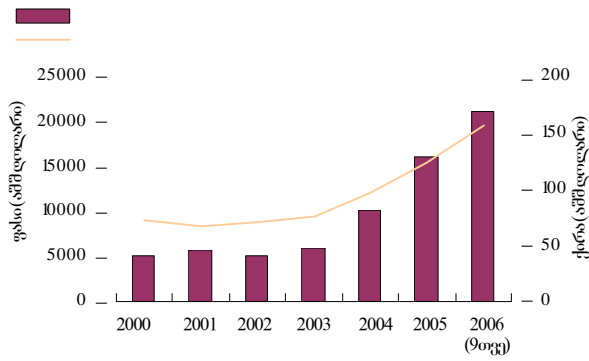
2006 წლის II კვარტალში სახელმწიფო მოხმარების ამსახველი მჩვენებელი, წინა წლის იმავე პერიოდთან შედარებით, 37 პროცენტით გაიზარდა. სახელმწიფო მოხმარების ნომინალური სიდიდე 2006 წლის I და II კვარტალში პრაქტიკულად ერთმანეთის ტოლია, რაც სემონურობის გათვალისწინებით 11-პროცენტიანი შემცირების ტოლფასია. სახელმწიფო სექტორის ხარჯების ძირითადი ნაწილი შიდა მოთხოვნის ფორმირებაზე ახლენს გავლენას. თუმცა აღსანიშნავია, რომ გაწეული ხარჯების ნაწილი კონვერტაციის შემდეგ იმპორტირებულ საქონელზე იხარჯება. წლის პირველ ნახევარში 95.2 მლნ აშშ დოლარის კონვერტაცია განხორციელდა, რაც შარშანდელ შესაბამის პერიოდთან შედარებით 54 პროცენტითაა გაზრდილი. თუ მიმდინარე წლის I კვარტალში მხოლოდ 31.4 მლნ აშშ დოლარის კონვერტაცია მოხდა, II კვარტალში ეს მჩვენებელი 63.8 მლნ აშშ დოლარამდე გაიზარდა.

ინვესტიციები

შინამეურნეობების სამომხმარებლო ხარჯების მსგავსად, 2006 წლის II კვარტალში ძირითად კაპიტალში განხორციელებული ინვესტიციები ასევე მოკრძალებული იყო და 706.3 მლნ ლარი შეადგინა. ეს მჩვენებელი, მართალია, I კვარტალის მონაცემზე 18.8 პროცენტით მეტია, მაგრამ 2005 წლის II კვარტალთან შედარებით, ნომინალურ გამოხატულებაშიც კი 4.0 პროცენტით არის შემცირებული, რაც მსხვილი ენერგოპროექტების ფარგლებში განხორციელებული ინვესტიციების ამოწურვის შედეგია.

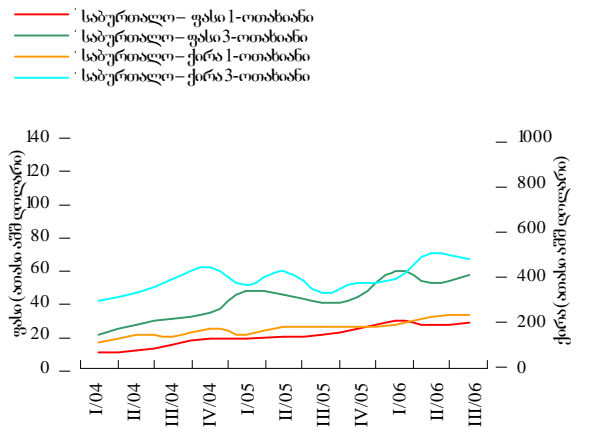
ბრაზიკი 3.5.7

პერიოთახიანი ბინის საშუალო ფასი და ქირა

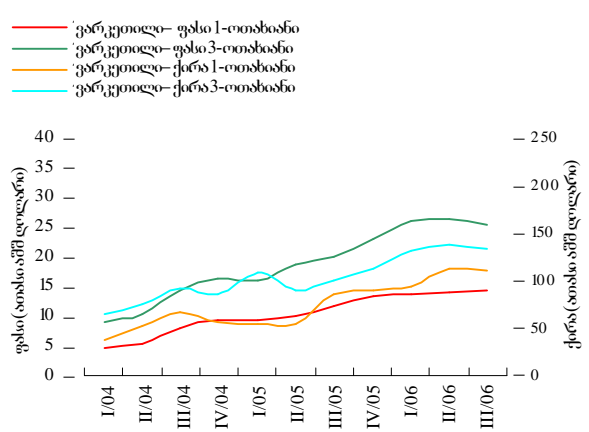
ბრაზიკი 3.5.8

საცხოვრებელი ფართი – საბურთალო

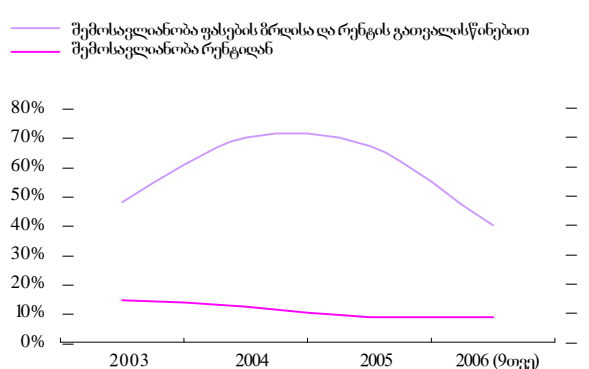
ბრაზიკი 3.5.9

საცხოვრებელი ფართი – ვარკეთილი

ბრაზიკი 3.5.10

საცხოვრებელი ბინების საშუალო წლიური შემოსავლიანობა

უძრავი ქონების ფასები

საქართველოს ეროვნული ბანკი უძრავი ქონების ფასების ანალიზისათვის ახორციელებს დაკვირვებას საცხოვრებელი ბინისა და კომერციული ფართის მიწოდების ფასებზე. ამ მიზნით, თბილისში შენახულია საბურთალოსა და ვარკეთილის საცხოვრებელი რაიონები. თითოეულში დაკვირვება ხორციელდება ყოველკვირეულად ერთ და სამოთხიან საცხოვრებელ ბინებზე.

2006 წლის 9 თვის საშუალო მონაცემების მიხედვით, საცხოვრებელი ბინის ფასი 2004 წლის ანალოგიურ მონაცემებთან შედარებით გაზარდილია 100-110 პროცენტით. ამავე პერიოდში საცხოვრებელი ფართის (ერთოთხიანი ბინის) ქირა საბურთალოს რაიონში გაზარდილია 46 პროცენტით, ხოლო ვარკეთილის რაიონში – 101 პროცენტით.

II კვარტალში საცხოვრებელი ბინის ფასი შემცირდა საბურთალოს რაიონში, ვარკეთილში კი თითქმის იგივე ღირებულება შეინახა. ფასის დაწვევას სემონური ხასიათი აქვს, რადგან ამ პერიოდში ფასის მცირე ცვლილება ყოველწლიურად შეინახება. III კვარტალში, II კვარტალთან შედარებით, ფასებმა საშუალოდ 2-3 პროცენტით ისევ მოიმატა, თუმცა I კვარტალის ღირებულების არ მიუღწევია. შესაბამისად, შეიცვალა საშუალო წლიური ზრდის ტემპი, რომელიც 27-35 პროცენტის ფარგლებში დაფიქსირდა, ხოლო 2004 წლის ანალოგიურ მონაცემებთან შედარებით, 101-111 პროცენტის ფარგლებში იყო, რაც მცირედი აღემატება 6 თვის მაჩვენებლებს.

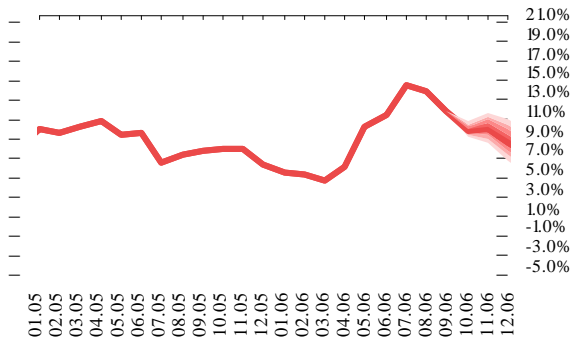
მიუხედავად იმისა, რომ 2004 წელს დაფიქსირებული 70-პროცენტიანი რენტაბელურობა ბოლო პერიოდში შემცირდა, უძრავი ქონება კვლავ რჩება ერთ-ერთ ყველაზე მიმზიდველ საინვესტიციო სფეროდ. 2006 წლის სექტემბრისათვის ფასების ზრდითა და რენტგიდან მიღებულმა წლიურმა შემოსავლიანობამ 40 პროცენტი შეადგინა.

საცხოვრებელ ბინებზე სტაბილურად მაღალი მოთხოვნის შენარჩუნებას კომერციული ბანკების მიერ იპოთეკური სესხების ზრდაც უწყობს ხელს. მომხმარებლისათვის 2004-2006 წლებში უფრო ხელმისაწვდომი გახდა იპოთეკური სესხი. თავისუფალი სახსრების მქონე პირებს, ვისთვისაც მომგებიანი იყო ბინაში კაპიტალის ჩადება, დაემატა ოჯახები, რომელთაც სესხის აღების საშუალება მიეცა. მათ ქირა ბანკის სესხზე საპროცენტო გადასახდელით შეცვალეს. ამას აღასტურებს საბანკო იპოთეკების მკვეთრი ზრდა 2004-2006 წლებში. ბანკის მიერ გაცემული იპოთეკური სესხების მოცულობა 2004 წელს 3-ჯერ და 2005 წელს 1.6-ჯერ გაიზარდა. 2006 წლის სექტემბრის მდგომარეობით, ბანკების მიერ ეროვნული და უცხოური ვალუტით სულ გაცემულია 431.8 მლნ ლარის იპოთეკური სესხები, რაც მთლიანად გაცემული სესხების 17.02 პროცენტს შეადგენს.

ინფლაციის პროგნოზი

ბრაზიკი 4.1
ინფლაციის პროგნოზი
2005-2006 წწ.

მთლიანი შიდა პროდუქტისა და ფულის მასის საპროგნოზო ბრდის პირობებში ლარის გაცვლის კურსის სტაბილურობის, ნაეთობის ფასის საბაზრო მოლოდინის (60 ლოლარი ბარელზე), შარშანდელთან შედარებით უფრო ცუდი მოსაველიანობის, იმპორტირებული ინფლაციის მცირელით ბრდისა და სხვა შესაძლო ეგზოგენური ფაქტორების გარეშე მოსალოდნელ ინფლაციას არსებული მონეგარული პოლიტიკის პირობებში შემდეგი სახე ექნება:¹

მიღებული პროგნოზის თანახმად, მიმდინარე წლის დეკემბერში წლიური ინფლაცია 50-პროცენტგანი ალბათობით 7.10-დან 9.25 პროცენტამდე შეიცვლება.

¹ ინფლაციის საპროგნოზო მოდელის შესახებ დამატებითი ინფორმაციისათვის იხ.: ა. მესგერიშვილი, თ. მღიენიშვილი, ინფლაციის მოდელირება და პროგნოზირება საქართველოსათვის // ბანიკი, - N3(20), - 2004;

ჩანართი 3. კომერციული ბანკების მენეჯერების გამოკითხვის შედეგები

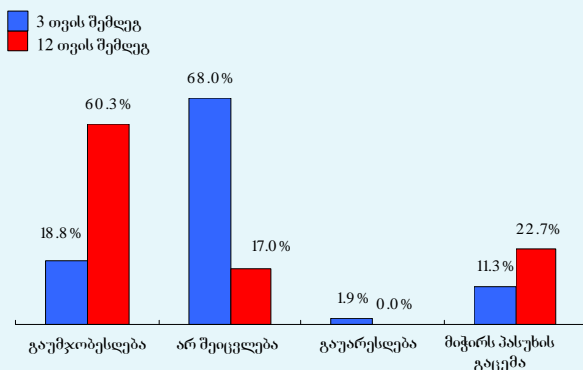
საქართველოს ეროვნული ბანკი ყოველთვიურად აგარებს საქართველოში მოქმედი კომერციული ბანკების მენეჯერების გამოკითხვას მათი მოლოდინის შესახებ ეკონომიკის მომავალ განვითარებასთან, ლარის გაცვლის კურსის ცვლილებასთან, ინფლაციურ პროცესებთან დაკავშირებით და სხვ.

როგორც გამოკითხვამ აჩვენა, 2006 წლის III კვარტალში კომერციული ბანკების მენეჯერთა მოლოდინი ეკონომიკის საერთო მდგომარეობის მომავალ განვითარებაზე იმავე გენდენციით ხასიათდება, როგორც II კვარტალში. გრძელვადიან პერსპექტივაში (1 წლის შემდეგ) კომერციული ბანკების მენეჯერები ვარაუდობენ ეკონომიკის საერთო მდგომარეობის გაუმჯობესებას: მათი 60.3 პროცენტი მიიჩნევს, რომ ეკონომიკის მდგომარეობა გაუმჯობესდება, 17 პროცენტი თვლის, რომ მდგომარეობა არ შეიცვლება, ხოლო 22.7 პროცენტს პასუხის გაცემა გაუჭირდა.

კომერციული ბანკების მენეჯერების 68 პროცენტის აზრით, მოკლევადიან პერსპექტივაში (3 თვის შემდეგ) ეკონომიკის მდგომარეობა არ შეიცვლება. მხოლოდ 18.8 პროცენტი მიიჩნევს შესაძლებლად ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას, 11.3-მა პროცენტმა პროგნოზის გაკეთებაზე თავი შეიკავა. უნდა აღინიშნოს, რომ კომერციული ბანკების მენეჯერების კვლავაც მცირე პროცენტი ვარაუდობს ეკონომიკის საერთო მდგომარეობის გაუარესებას (გრაფიკი N1).

ბრაზიკი 1

საქართველოს ეკონომიკის მდგომარეობა

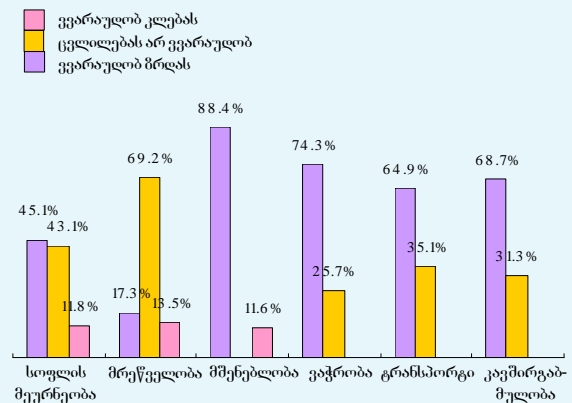

მომავალი ერთი წლის განმავლობაში ეკონომიკური ზრდა მოსალოდნელია მშენებლობის, ვაჭრობის, კავშირგაბმულობისა და გრანსპორტის სფეროში. გამოკითხვის შედეგების მიხედვით, აღნიშნულ სექტორებზე ზრდას ვარაუდობს ბანკების ხელმძღვანელების, შესაბამისად, 88.4 პროცენტი, 74.3 პროცენტი, 68.7 პროცენტი და 64.9 პროცენტი. რაც

შეეხება მრეწველობის სექტორს, აქ გამოკითხულთა უმრავლესობას (69.2 პროცენტი) მიაჩნია, რომ ცვლილებები მოსალოდნელი არ არის და ზრდა სავარაუდოა მხოლოდ 17.3 პროცენტის პროგნოზით. სოფლის მეურნეობაში ეკონომიკურ ზრდას 45.1 პროცენტი ელის, ხოლო 43.1 პროცენტის აზრით, ცვლილებებს არ უნდა ველოდეთ. საგულისხმოა, რომ წინა პერიოდის მსგავსად, 2006 წლის III კვარტალშიც კომერციული ბანკების მენეჯერები ეკონომიკურ ზრდას ყველაზე ნაკლებად მრეწველობის სექტორში ვარაუდობენ (გრაფიკი N2). თუ III კვარტალის გამოკითხვის შედეგებს წინა პერიოდის მონაცემებს შევადარებთ, ვნახავთ, რომ ეკონომიკის მომავალ განვითარებაზე ბანკების მენეჯერთა მოლოდინი სერიოზულად არ შეცვლილა. უმნიშვნელოდ შემცირდა (65-დან 60 პროცენტამდე) იმ ბანკების მენეჯერთა რიცხვი, ვინც ეკონომიკის საერთო მდგომარეობის გაუმჯობესებას ვარაუდობს და გაიზარდა (64-დან 68 პროცენტამდე) მათი ხვედრითი წილი, რომლებიც არსებით ცვლილებებს არ ელიან. აღსანიშნავია, რომ უკანასკნელ პერიოდში რუსეთის ფედერაციის მხრიდან დაწესებულმა ეკონომიკურმა სანქციებმა ბანკების მენეჯერთა მოლოდინზე ეკონომიკის მომავალ განვითარებასთან დაკავშირებით არსებითი გავლენა არ მოახდინა.

ბრაზიკი 2

ეკონომიკური ზრდა ეკონომიკის სხვადასხვა სექტორში მომავალი ერთი წლის განმავლობაში

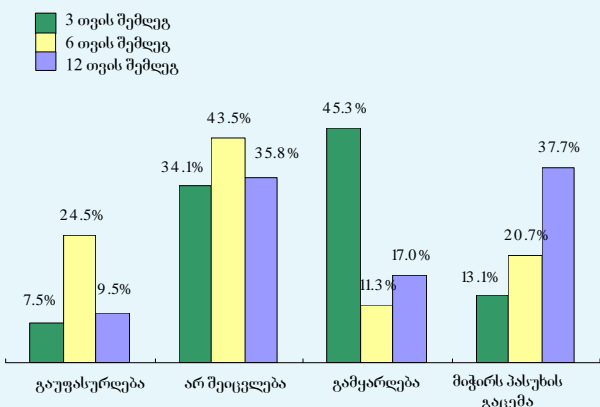
ბანკების მოლოდინი ლარის კურსის მოსალოდნელ ცვლილებებზე 2006 წლის III კვარტალში იმავე გენდენციით ხასიათდება, რასაც ადგილი ჰქონდა წინა პერიოდში. გამოკითხულთა უმეტესობა მოკლევადიან პერსპექტივაში აშშ დოლარის მიმართ ლარის გაცვლის კურსის კიდევ უფრო გამყარებას ვარაუდობს. გამოკითხულთა 45.3 პროცენტი მიიჩნევს, რომ ლარის

კურსი კიდევ უფრო გამყარდება, ხოლო 34.1 პროცენტი კურსის შეღარებით სტაბილურობას წინასწარმეტყველებს და მნიშვნელოვან ცვლილებებს გამორიცხავს. მოკლევადიან პერსპექტივაში კურსის გაუფასურებას მხოლოდ 7.5 პროცენტი ელის, ხოლო 13.1 პროცენტს გაუჭირდა პასუხის გაცემა.

საშუალოვადიან პერსპექტივაში (6 თვის შემდეგ) ბანკების მენეჯერთა უმრავლესობა – 43.5 პროცენტი კურსის სტაბილურობას ვარაუდობს. შეღარებით მცირე ნაწილს, 24.5 პროცენტს მიაჩნია, რომ ლარის კურსი გაუფასურდება აშშ დოლარის მიმართ, ხოლო 20.7 პროცენტს პასუხის გაცემა უჭირს. აღსანიშნავია, რომ, თუ მოკლევადიან პერსპექტივაში კურსის გამყარებას გამოკითხულთა, დაახლოებით, 45 პროცენტი ვარაუდობდა, საშუალოვადიან პერსპექტივაში ამ აზრს მხოლოდ 11.3 პროცენტი იზიარებს.

გრძელვადიან პერსპექტივაში კომერციული ბანკების მენეჯერებისათვის შეღარებით ბუნდოვანია ლარის კურსის ცვლილება, 37.7 პროცენტი პროგნოზისაგან თავს იკავებს. 35.8 პროცენტისათვის ერთი წლის შემდეგ ლარის კურსის მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოსალოდნელი არ არის. მოკლევადიან პერიოდთან შეღარებით ნაკლებია იმ მენეჯერთა ხვედრითი წილი, ვინც კურსის გამყარებას ვარაუდობს – 17 პროცენტი, ხოლო გრძელვადიან პერსპექტივაში ლარის გაუფასურებას მხოლოდ 9.5 პროცენტი ელის (გრაფიკი N3). წინა კვარტალთან შეღარებით, III კვარტალში ბანკების მენეჯერთა მოლოდინს ლარის კურსის მომაველ რყევებთან დაკავშირებით სერიოზული ცვლილებები არ განუცდია. თუ წინა პერიოდში იმ გამოკითხულთა ხვედრითი წილი, რომლებიც სტაბილურ კურსს ვარაუდობდნენ, 38-დან 50 პროცენტამდე მერყეობდა, III კვარტალში აღნიშნული დიაპაზონი 34-43.5 პროცენტს შეადგენს. II კვარტალთან შეღარებით, მცირედ გაიზარდა იმ

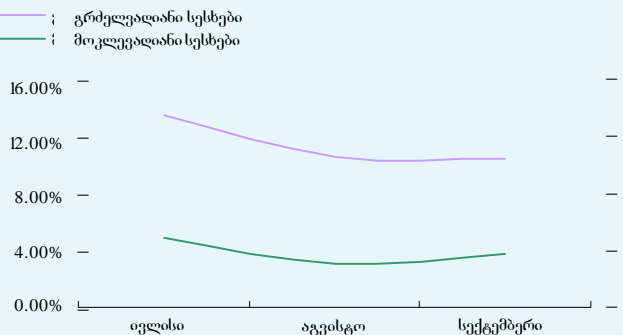
გრაფიკი 3
როგორ უმჯობესია ლარის კურსი

მენეჯერთა რაოდენობა, რომლებიც მომაველში კურსის რყევებს (გაუფასურებას ან გამყარებას) მოელოდნენ.

კომერციული ბანკების მოლოდინი ლარის კურსის მოსალოდნელ ცვლილებებთან დაკავშირებით ასევე აისახება ბანკების მიერ ლარით და ამერიკული დოლარით გაცემულ სესხებზე საპროცენტო განაკვეთების სპრედში. თუ სამომხმარებლო სესხებზე საპროცენტო განაკვეთებს შორის სხვაობას განვიხილავთ როგორც ბანკების მოლოდინის ინდიკატორს, მაშინ ოდნავ განსხვავებულ სურათს მივიღებთ. მოკლევადიან (ერთ წლამდე) და გრძელვადიან პერსპექტივაში (ერთ წელზე მეტი) საბანკო სისტემისათვის დამახასიათებელია უფრო მაღალი საპროცენტო განაკვეთები ლარით გაცემულ სესხებზე, ვიდრე ამერიკული დოლარით გაცემულზე. ეს იმაზე მიგვანიშნებს, რომ ბანკები ლარის კურსის გაუფასურებას ელიან როგორც მოკლევადიან, ასევე გრძელვადიან პერსპექტივაში. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ სხვაობა საპროცენტო განაკვეთებს შორის უფრო მაღალია გრძელვადიან სესხებზე, ანუ კომერციული ბანკები კურსის უფრო დიდ რყევებს გრძელვადიან პერსპექტივაში ვარაუდობენ, ვიდრე მოკლევადიანში (გრაფიკი N4).

გრაფიკი 4
საპროცენტო განაკვეთების სპრედი

რაც შეეხება კომერციული ბანკების ინფლაციურ მოლოდინს, ერთი წლის შემდეგ ინფლაციური მოლოდინი შეადგენს 8.54 პროცენტს, რაც მცირედ აღემატება II კვარტალში დაფიქსირებულ მაჩვენებელს (8.28 პროცენტი). 2 წლის შემდეგ ინფლაციური მოლოდინი რამდენადმე შემცირდა წინა პერიოდის გამოკითხულთა მოლოდინთან შეღარებით. თუ II კვარტალში კომერციული ბანკები 9.75 პროცენტთან ინფლაციას ელოდნენ, III კვარტალში აღნიშნული მაჩვენებელი 9.45 პროცენტს შეადგენს. აღსანიშნავია, რომ წინა პერიოდის გამოკითხვის მსგავსად, III კვარტალშიც „ერთი წლის შემდეგ ინფლაციური მოლოდინი“ უფრო მაღალი დისპერსიით ხასიათდება, ვიდრე „ერთი წლის შემდეგ ინფლაციური მოლოდინი“ (გრაფიკი N5). მოსახლეობაში ინფლაციური

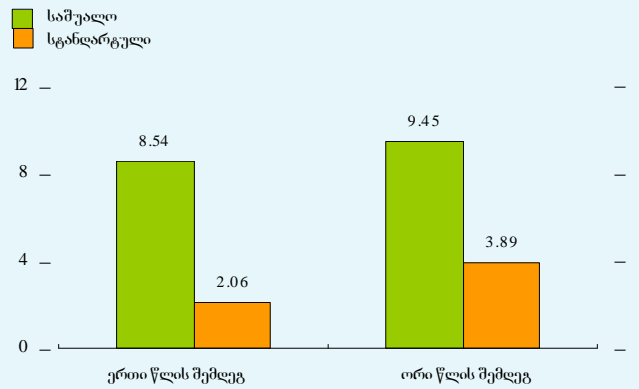
მოლოდინის შეფასების სიმუსკისათვის საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა ჩაატარა რიგითი მოქალაქეების ერთჯერადი გამოკითხვა ფასების მრავალსაფეხო დაკავშირებით მათი მოლოდინის შესახებ.

რესპონდენტებს პასუხი უნდა გაეცათ კითხვაზე – თუ როგორ შეიცვლება, მათი აზრით, ფასები მომავალი ერთი წლის განმავლობაში. ტესტი მოიცავდა სამ სავარაულო პასუხს: გაიზრდება, არ შეიცვლება, შემცირდება. გამოკითხულთა უმრავლესობა, დაახლოებით 88 პროცენტი ფიქრობს, რომ ფასები კიდევ უფრო გაიზრდება მომავალი ერთი წლის განმავლობაში, 11 პროცენტი მიიჩნევს, რომ ფასები შედარებით სტაბილური იქნება და მხოლოდ 1 პროცენტი ვარაუდობს ფასების შემცირებას.

2006 წლის III კვარტალში კომერციული ბანკების მენეჯერები გრძელვადიან პერსპექტივაში (1 წლის შემდეგ) ეკონომიკის საერთო მდგომარეობის გაუმჯობესებას ელიან. მრავალსაფეხოა ისეთ სექტორებზე, როგორებიცაა მშენებლობა, ვაჭრობა, კავშირგაბმულობა, ტრანსპორტი. ამავდროულად, ბანკების ხელმძღვანელთა აზრით, მოკლევადიან პერსპექტივაში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოსალოდნელი არ არის. გამოკითხვა გვიჩვენებს, რომ ბანკების

ბრაზიკი 5

წლიური ინფლაციის საერთაშორისო მაჩვენებელი

ხელმძღვანელთა პროგნოზით, ლარის გაცვლის კურსი აშშ დოლარის მიმართ შედარებით სტაბილური იქნება. ამასთანავე, მოკლევადიან პერსპექტივაში ბანკები უფრო ნაკლებად მოელოან კურსის გაუფასურებას, ვიდრე გრძელვადიან პერსპექტივაში. ისევე, როგორც წინა პერიოდის გამოკითხვამ გვიჩვენა, III კვარტალშიც კომერციული ბანკები უფრო მაღალ ინფლაციას ვარაუდობენ ორი წლის შემდეგ, ვიდრე ერთი წლის შემდეგ.

„ინფლაციის მიმოხილვა“ გამოსაცემად მომზადდა საქართველოს ეროვნულ ბანკში.

